

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут ресторанно-готельного бізнесу та туризму
Кафедра туризму та країнознавства

ДОПУСКАЮ ДО ЗАХИСТУ

Гарант освітньої програми

д.е.н., доцент

_____ Горіна Г.О.
« ____ » _____ 2021 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 242 «Туризм»
освітньої програми «Туризм»

на тему: «**Міжнародне співробітництво в сфері туризму: сучасні тенденції
та шляхи активізації**»

Виконав здобувач вищої
освіти

Студентка 4 курсу групи зТУР-17
Осіпова Маргарита Олегівна

(підпис)

Керівник:

д.е.н., доцент Горіна Г.О.

(підпис)

Засвідчую, що у кваліфікаційній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань
Здобувач вищої освіти _____

Кривий Ріг
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут ресторанно-готельного бізнесу та туризму
Кафедра туризму та країнознавства
Форма здобуття вищої освіти заочна
Ступінь «Бакалавр»
Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»
Освітня програма «Туризм»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми

д.е.н., доцент

_____ Горіна Г.О.

« ____ » _____ 2021 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Осіповій Маргариті Олегівні

1. Тема роботи: «Міжнародне співробітництво в сфері туризму: сучасні тенденції та шляхи активізації»

Керівник роботи д.е.н., доцент Горіна Г.О.

Затверджені наказом ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського від «11» січня 2021 року № 19-с

2. Строк подання студентом роботи: «31» травня 2021 року

3. Вихідні дані до роботи: наукова і періодична література з теми дослідження, офіційні данні міжнародних туристичних організації та асоціацій (Всесвітньої туристичної організації, Всесвітньої ради з туризму та подорожей, Всесвітньої федерації асоціації туристичних гідів, Європейської туристської комісії, Європейської федерації асоціацій гідів, Конфедерації національних асоціацій готелів і ресторанів ЄС, Міжнародної асоціації готелів і ресторанів, Міжнародної асоціації продажів та маркетингу в індустрії гостинності), Хартія туризму, Глобальний етичний кодекс туризму, Рамкова конвенція з етики туризму, Гаазька декларація Міжпарламентської конференції по туризму, данні Міністерства культури та інформаційної політики України.

4. Зміст (перелік питань, які потрібно розробити):

- 1) аналіз теоретичного підґрунтя розвитку міжнародного багатостороннього та двостороннього співробітництва в сфері туризму;
- 2) аналіз міжнародного співробітництва України в сфері туризму;
- 3) висвітлення векторів інтенсифікації міжнародного співробітництва України в сфері туризму.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) графіки, таблиці, схеми, рисунки.

6. Дата видачі завдання «01» лютого 2021 року.

7. Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Добір та аналіз літературних джерел, визначення об'єкту, предмету та завдань дослідження.	01.02.2021 - 15.02.2021	
2	Підготовка основної частини роботи	16.02.2021- 01.04.2021 р.	
3	Підготовка висновків та рекомендацій роботи	02.04.2021 – 09.05.2021 р.	
5	Аналіз та інтерпретація отриманих результатів, оформлення роботи	10.05.2021- 22.05.2021	
6	Надання виконаної та оформленої кваліфікаційної роботи на кафедрі відповідно до вимог STU 02.02-30-2020	31.05.2021 р.	

Здобувач В.О.

(підпис)

Осіпова М.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Горіна Г.О.

(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут ресторанно-готельного бізнесу та туризму
Кафедра туризму та країнознавства

ДОПУСКАЮ ДО ЗАХИСТУ

Гарант освітньої програми

д.е.н., доцент

_____ Горіна Г.О.

« ____ » _____ 2021 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**
на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 242 «Туризм»
освітньої програми «Туризм»

на тему: «**Міжнародне співробітництво в сфері туризму: сучасні тенденції та шляхи активізації**»

Виконав здобувач вищої
освіти

Студентка 4 курсу групи зТУР-17
Осіпова Маргарита Олегівна

(підпис)

Керівник:

Завідувач кафедри туризму та
країнознавства, д.е.н., доцент
Горіна Г.О.

(підпис)

Засвідчую, що у кваліфікаційній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Здобувач вищої освіти _____

Кривий Ріг
2021

РЕФЕРАТ

Загальна кількість в роботі:

сторінок – 50 рисунків – 11 таблиць – 5 додатків – 1
графічного матеріалу - 0 використаних джерел – 35

Об'єкт дослідження: сучасні тенденції розвитку міжнародного співробітництва в сфері туризму.

Предмет дослідження: шляхи активізації міжнародного співробітництва України в галузі туризму.

Мета дослідження: обґрунтування теоретичних засад розвитку міжнародного співробітництва в сфері туризму та визначення напрямків його активізації для України.

Методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, логічне узагальнення та наукова абстракція; порівняльні, графічні й табличні методи (для наочного зображення матеріалу, візуалізації теоретичних та практичних положень).

Основні результати дослідження: здійснено аналіз теоретичного підґрунтя розвитку міжнародного багатостороннього та двостороннього співробітництва в сфері туризму; досліджено фундаментальні міжнародні документи, що забезпечують нормативно-правові підстави розвитку туризму; визначено та проаналізовано діяльність ключових міжнародних та регіональних туристичних організацій та асоціацій; здійснено аналіз міжнародного співробітництва України в сфері туризму; висвітлено векторів інтенсифікації міжнародного співробітництва України в сфері туризму, а саме: активне залучення України до регіональних та міжнародних туристських організацій та асоціацій; гармонізацію національного законодавства у сфері туризму з законодавством Європейського Союзу; спрощення прикордонних, митних та візових туристичних формальностей.

Ключові слова: міжнародне співробітництво в галузі туризму, міжнародні туристичні організації (асоціації), Всесвітня туристична організація, Всесвітня рада з туризму та подорожей, міжнародні наради, форуми, конвенції.

ЗМІСТ

Вступ	7
Основна частина	8
Висновки та рекомендації	32
Список використаних джерел	44
Додатки	47

ВСТУП

В даний час міжнародний туризм значно впливає не тільки на національні економіки приймаючих і генеруючих країн, а й на розвиток світового господарства в цілому, а також на міждержавні відносини. Внаслідок цього виникає необхідність управління міжнародним туристським обміном, як в рамках окремих держав, так і на міжнародному рівні.

За роки еволюції масового міжнародного туризму були вироблені і широко застосовуються різноманітні і досить ефективні форми співпраці країн в цій сфері. Основними цілями такого співробітництва є: використання туристських зв'язків для зміцнення взаєморозуміння і довіри між країнами; використання туризму для розвитку взаємовигідних економічних, торговельних відносин; розширення зв'язків і контактів по лінії науково-технічних і культурних організацій та окремих осіб; створення в зазначених цілях на взаємній основі найбільш сприятливих умов для туристського обміну між зацікавленими країнами, організація технічного співробітництва шляхом обміну туристською інформацією, вироблення загальних стандартів і технологій обслуговування туристів, спрощення туристських формальностей тощо.

Низка вітчизняних науковців досліджує різноманітні питання міжнародного співробітництва в сфері туризму, а саме: Г.О. Горіна, О.О. Любіцева, Н.П. Мешко, Є.А. Фалько, В.С. Великочий, О.І. Дутчак, В.В. Шикеринець, В.В. Паславська, Л.Г. Квасній, О.М. Горобець, Р. Гришко, С.О. Юрченко, О.Є. Юрченко та інші. Разом з тим, питання визначення поточних тенденцій розвитку зазначеного співробітництва потребують перегляду та доопрацювання в світлі сучасного стану розвитку світового господарства.

Об'єкт дослідження: сучасні тенденції розвитку міжнародного співробітництва в сфері туризму.

Предмет дослідження: шляхи активізації міжнародного співробітництва України в галузі туризму.

Мета дослідження: обґрунтування теоретичних засад розвитку міжнародного співробітництва в сфері туризму та визначення напрямків його активізації для України.

Завдання дослідження:

- здійснити аналіз теоретичного підґрунтя розвитку міжнародного багатостороннього та двостороннього співробітництва в сфері туризму;
- здійснити аналіз міжнародного співробітництва України в сфері туризму;
- дослідити вектори інтенсифікації міжнародного співробітництва України в сфері туризму.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, основної частини, висновків та рекомендацій, списку використаних джерел з 35 найменувань і 1 додатку. Загальний обсяг роботи складає 50 сторінок.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Міжнародний туризм «перетворився на глобальне явище сучасності, яке нерозривно пов'язане з широкими можливостями просторової мобільності населення різних країн. Розвиток туризму сприяє інтенсифікації як світогосподарських, так і соціально-культурних та зовнішньополітичних зв'язків і процесів, супроводжується уніфікацією (продукування єдиних стандартів обслуговування) та диференціацією (артикуляція національних та регіональних особливостей культури) геопростору» [1].

Міжнародний туризм на всіх етапах свого розвитку «був чинником, що сприяв взаєморозумінню і повазі між народами і суспільствами, здійснював внесок у міжнародне взаєморозуміння, мир, процвітання, загальну повагу і дотримання прав людини та основних свобод для всіх людей незалежно від раси, статі, мови і релігії, був потужним стимулятором розвитку зовнішньоекономічних, торговельних і культурних відносин, а також сприяв прискорення прогресу в досягненні Цілей розвитку тисячоліття та Цілей сталого розвитку. Отже, туризм, як форма міжнародних відносин, завжди був сприятливим ґрунтом для міжнародної співпраці» [1].

Динамічність розвитку туристичних послуг, «урізноманітнення суспільних функцій та зростання ролі туризму як галузі господарства в умовах глобалізації потребують розробки питань узгодження туристської діяльності з природними, соціокультурними, еколого-економічними, інформаційно-технологічними можливостями як окремих країн і регіонів, так і світового господарства в цілому. Практика свідчить про те, що роль багатостороннього співробітництва набуває все більш актуального значення» [2].

Фундаментальними міжнародними документами, що забезпечують нормативно-правові підстави розвитку туризму, є розроблені та втілені Всесвітньої туристичною організацією Хартія туризму від 01.01.1985 [3], Глобальний етичний кодекс туризму від 01.10.1999 [4], Рамкова конвенція з етики туризму від 9-13 вересня 2019 р. [5] і Організацією Об'єднаних Націй Гаазька декларація Міжпарламентської конференції по туризму від 14.04.1989 [6] (табл. 1).

Таблиця 1 - Основоположні міжнародні документи, що забезпечують правові підстави розвитку туризму (складено автором за даними [1-4])

№	Назва документу	Видавець	Зміст
1	2	3	4
1	Хартія туризму від 01.01.1985	Всесвітня туристична організація	«В основі Хартії туризму закладено право кожної людини на відпочинок і дозвілля, включаючи право на розумне обмеження робочого дня та на оплачувану періодичну відпустку, а також право вільно пересуватися без обмежень, крім тих, які передбачені законом. Орієнтуючись на це право держави повинні розробляти і проводити політику, спрямовану на забезпечення гармонійного розвитку внутрішнього і

			міжнародного туризму, а також займатися організацією відпочинку» [3].
--	--	--	---

Продовження табл. 1

1	2	3	4
2	Глобальний етичний кодекс туризму від 01.10.1999	Всесвітня туристична організація	Мета полягає в тому, «щоб направляти розвиток туризму і служити орієнтиром для різних зацікавлених сторін в секторі туризму, з тим щоб звести до мінімуму негативний вплив туризму на навколишнє середовище, культурну спадщину і місцеві громади при одночасному максимальному збільшенні вигоди від туризму в сприянні сталому розвитку, включаючи ослаблення тягаря бідності. Етичний кодекс туризму є добровільним інструментом і не має обов'язкової юридичної сили» [4].
3	Рамкова конвенція з етики туризму від 9-13 вересня 2019 р.	Всесвітня туристична організація	Ціль полягає у «сприянні розвитку відповідального, стійкого і доступного для усіх туризму шляхом реалізації принципів етики в туризмі. Рамкова конвенція з етики туризму побудована на основі дев'яти основних принципах Глобального етичного кодексу туризму. Рамкова конвенція з етики туризму має обов'язкову юридичну силу для держав-учасниць, які її ратифікують» [5].
4	Гаазька декларація Міжпарламентської конференції по туризму від 14.04.1989	Організація об'єднаних націй	Є інструментом «міжнародного співробітництва, зближення між народами і фактором індивідуального і колективного розвитку. Закликає парламенти, уряди, державні та приватні організації, асоціації та установи, що відповідають за туристську діяльність, професіоналів в області туризму, а також самих туристів ретельно враховувати її принципи, і постійно базуватися на них в своїй діяльності» [6].

Хартія туризму пропонує державам розробляти і проводити політику, спрямовану на забезпечення гармонійного розвитку внутрішнього і міжнародного туризму, а також займатися організацією відпочинку, керуючись наступними настановами [3]:

– сприяти упорядкованому і гармонійному зростанню як внутрішнього, так і міжнародного туризму;

– проводити туристську політику відповідно до політики загального розвитку, що проводиться на різних рівнях - місцевому, регіональному, національному та міжнародному, - і розширювати співробітництво в галузі туризму як на двосторонній, так і на багатосторонній основі, включаючи для цієї мети також можливість Всесвітньої туристської організації;

– приділяти належну увагу принципам Манільської декларації по світовому туризму і Документу Акапулько «при розробці та здійсненні, де це доречно, своєї політики, планів і програм в галузі туризму відповідно до своїх національних пріоритетів і в рамках програми роботи Всесвітньої туристської організації»;

- сприяти заходам, що дозволяють кожному брати участь у внутрішньому і міжнародному туризмі, особливо за допомогою регулювання робочого часу і дозвілля, встановлення або поліпшення системи щорічних оплачуваних відпусток і рівномірного розподілу днів таких відпусток протягом року, а також приділення особливої уваги молодіжному туризму, туризму людей похилого віку та осіб з фізичними вадами;

- захищати в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь туристську середу, яка, включаючи в себе людину, природу, суспільні відносини і культуру, є надбанням усього людства;

- сприяти доступу туристів - громадян своїх країн і іноземних туристів до суспільного надбання відвідуваних місць, застосовуючи положення існуючих документів щодо спрощення формальностей, випущених Організацією Об'єднаних Націй, Міжнародною організацією цивільної авіації, Міжнародною морською організацією, Радою митного співробітництва або будь-якою іншою організацією, зокрема Всесвітньою туристською організацією, з урахуванням постійного скорочення обмежень на подорожі;

- сприяти зростанню туристської свідомості і сприяти контактам відвідувачів з місцевим населенням з метою поліпшення взаєморозуміння та взаємного збагачення;

- забезпечувати безпеку відвідувачів і їх майна за допомогою превентивних заходів і заходів захисту;

- надавати можливо кращі умови гігієни і доступу до служб охорони здоров'я, а також попередження інфекційних захворювань і нещасних випадків;

- запобігати будь-яку можливість використання туризму для експлуатації інших;

- посилювати з метою захисту туристів і місцевого населення заходи щодо попередження нелегального використання наркотиків;

- дозволяти туристам - громадянам своєї країни і іноземним туристам пересуватися вільно по країні, без шкоди для будь-яких обмежувальних заходів, прийнятих в національних інтересах щодо певних районів території;

- не допускати будь-яких дискримінаційних заходів відносно туристів;

- давати туристам можливість швидкого доступу до адміністративних і юридичним службам, а також представникам консульств і надавати в їх розпорядження внутрішні і зовнішні суспільні засоби зв'язку;

- сприяти інформуванню туристів з метою створення умов для розуміння звичаїв місцевого населення в місцях транзиту і тимчасового перебування.

Глобальний етичний кодекс туризму «представляє собою основний міжнародний документ, що регламентує дотримання засад відповідального і сталого туризму та являє собою комплексний набір принципів, призначених для керівництва ключовими гравцями розвитку туризму» [4].

Беручи до уваги швидке і постійне зростання, як в минулому, так і в прогнозованому майбутньому, туристської діяльності з рекреаційними, діловими, культурними, релігійними та оздоровчими цілями і її потужні позитивні і негативні впливи на навколишнє середовище, економіку і

суспільство, на місцеві спільноти і корінні народи, а також на міжнародні відносини і світову торгівлю, *Глобальний етичний кодекс туризму* «ставить собі за мету сприяння розвитку відповідального, стійкого і загально доступного туризму в рамках реалізації прав, якими володіють всі люди в плані використання свого вільного часу для відпочинку і подорожей, і поважаючи громадський вибір всіх народів» [4].

Глобальний етичний кодекс туризму був «затверджений резолюцією A/RES/406(XIII) на тринадцятій сесії Генеральної асамблеї Всесвітньої туристської організації (Сантьяго, Чилі, 11 вересня - 1 жовтня 1999 р.). Його визнання Організацією Об'єднаних Націй два роки по тому прямо закликала Всесвітню туристську організацію сприяти ефективній реалізації його положень. Глобальний етичний кодекс туризму *не має обов'язкової юридичної сили*. За тлумачення, застосування і оцінку положень Глобального етичного кодексу туризму відповідає *Всесвітній комітет з етики туризму*, створений в 2003 році. Завдання, покладені на Всесвітній комітет з етики туризму, включають просування та поширення Глобального етичного кодексу туризму, а також оцінку та моніторинг виконання принципів, закріплених у ньому» [4].

Всесвітній комітет з етики туризму є «допоміжним органом Генеральної асамблеї UNWTO і, незважаючи на виконувани ним функції в зв'язку з Глобальним етичним кодексом туризму, несе відповідальність за моніторинг виконання положень Рамкової конвенції з етики туризму і виконання будь-яких інших завдань, покладених на нього Конференцією держав-учасниць.

Комітет визначає порядок подання та розгляду періодичних звітів держав-учасниць.

Комітет приймає дворічну доповідь щодо застосування і тлумачення Рамкової конвенції з етики туризму, який надсилається Генеральному секретарю UNWTO Генеральній асамблеї UNWTO та Конференції держав-учасниць конвенції.

Комітет може також при необхідності виступати в якості примирливого механізму для держав-учасників і інших учасників відносин у сфері розвитку туризму відповідно до Факультативного протоколу Рамкової конвенції з етики туризму» [4].

Генеральна асамблея UNWTO у співпраці з Конференцією держав-учасниць визначає склад Комітету, а також порядок висунення і призначення його членів з метою забезпечення їх незалежності та неупередженості.

Генеральна асамблея UNWTO у співпраці з Конференцією держав-учасниць обирає членів Комітету з належним урахуванням аспектів гендерної та вікової збалансованості та справедливої представленості регіонів і секторів.

Генеральний секретар UNWTO надає в розпорядження Комітету персонал і фінансові кошти, необхідні для виконання його функцій.

Комітет приймає свої власні правила та процедури в рамках Рамкової конвенції з етики туризму. Текст цих правил та процедур направляється Конференції держав-учасниць і Генеральній асамблеї UNWTO для інформації.

10 принципів (статей) Глобального етичного кодексу туризму в повній мірі охоплюють економічні, соціальні, культурні та екологічні компоненти подорожей і туризму.

Глобальний етичний кодекс туризму був прийнятий в якості добровільного інструменту, покликаного направити зусилля всіх зацікавлених сторін в галузі туризму на відповідальний і сталий розвиток туризму в усьому світі.

Глобальний етичний кодекс туризму «виявився надзвичайно важливим для просування відповідальної політики і практики та отримав широке визнання у всьому світі як в державному, так і в приватному секторах. Однак з точки зору практичної реалізації його принципів було визнано, що більш обов'язкові інструменти зможуть підвищити його ефективність на міжнародному та національному рівнях.

З цієї причини Всесвітній комітет з етики туризму подав Генеральній Асамблеї UNWTO пропозицію перетворити Глобальний етичний кодекс туризму у міжнародну конвенцію з метою посилення її ефективності. У 2015 р. Генеральна Асамблея UNWTO прийняла рішення почати процес перетворення добровільного Глобального етичного кодексу туризму в міжнародну юридично-обов'язкову конвенцію, відкриту для ратифікації державами-членами з наміром розширити її застосування» [4].

Резолюцією 668 (XXI) Генеральна Асамблея UNWTO (Медельїн, Колумбія, 12-17 вересня 2015 р.) доручила Генеральному секретарю UNWTO створити спеціальну Робочу групу для вивчення процедур та наслідків прийняття *Рамкової конвенції з етики туризму* у співпраці з Всесвітнім комітетом з етики туризму [11].

Робоча група, до складу якої входили представники 36 держав-членів UNWTO, провела п'ять засідань з моменту її створення на початку 2016 р., вивчила оригінальний проект тексту Рамкової конвенції з етики туризму та переглянула статті та розділи.

У рамках своїх обговорень «Робоча група погодилась не вносити істотних змін до дев'яти основних принципів Глобального етичного кодексу туризму, оскільки вони вже були прийняті Генеральною Асамблеєю UNWTO в 1999 р. і широко відомі міжнародною туристичною спільнотою. Ці дев'ять статей відтворені у Рамковій конвенції з етики туризму в розділі «Принципи етики туризму» і становлять її основу» [4].

105-а сесія Виконавчої ради UNWTO схвалила підхід уникнення зайвих змін дев'яти основних принципів Глобального етичного кодексу з метою доопрацювання проекту тексту Конвенції для його розгляду Генеральною Асамблеєю (CE/DEC/7(CV) Мадрид, Іспанія, 10-12 травня 2017 р.).

Рамкова конвенція з етики туризму, перша конвенція UNWTO, була затверджена під час 23-ї Генеральної Асамблеї (A/RES/722 (XXIII) Санкт-Петербург, Російська Федерація, 9-13 вересня 2019 р). Ціль Рамкової конвенції з етики туризму полягає у сприянні розвитку відповідального, стійкого і доступного для усіх туризму шляхом реалізації принципів етики в туризмі.

Рамкова конвенція з етики туризму побудована на основі дев'яти основних принципів (рис. 1) Глобального етичного кодексу туризму [5].

Рисунок 1 – Принципи етики в туризмі згідно Рамкової конвенції з етики туризму [5]

Рамкова конвенція з етики туризму стосується всіх учасників відносин у сфері розвитку туризму¹ у частині дотримання принципів етики в туризмі.

¹ *Учасники відносин у сфері розвитку туризму* згідно Рамкової конвенції з етики туризму: національні уряди; місцеві органи управління, що володіють конкретною компетенцією в сфері туризму; туристські установи та підприємства, включаючи їх асоціації; установи з фінансування проектів в сфері туризму; працівники і фахівці сфери туризму; профспілки працівників освіти і фахівців сфери туризму; туристи і екскурсанти; місцеве населення і приймаюча спільнота місць туристичного призначення в особі їхніх представників; інші юридичні і фізичні особи, зацікавлені в

Для того щоб викласти ці принципи в класичну структуру міжнародного договору, було адаптовано кілька положень. Суть принципів залишилась такою, як у Глобальному етичному кодексі туризму. Перетворення Кодексу в Конвенцію змінило юридичну природу на обов'язкові принципи, які держави-учасниці будуть зобов'язані застосовувати, якщо вони ратифікують Рамкову конвенцію з етики туризму.

Крім того, Рамкова конвенція з етики туризму доповнюється *Факультативним протоколом*, який встановлює механізм примирення для врегулювання суперечок між державами або між державами та зацікавленими сторонами в області розвитку туризму щодо тлумачення або застосування конвенції.

Держави-учасниці UNWTO, які «підписали конвенцію, повинні сприяти розвитку відповідального, стійкого і доступного для всіх туризму шляхом розробки політики, яка відповідає викладеним у Рамковій конвенції з етики туризму принципам етики в туризмі. Держави-учасниці зобов'язуються поважати і просувати принципи етики в туризмі, зокрема за допомогою заохочення туристських підприємств і органів до включення цих принципів в свої договірні документи і внесення відповідних посилань в свої кодекси поведінки і регламенти» [5].

До інших міжнародних документів, що забезпечують правові підстави розвитку туризму можна віднести [13]:

- 1) Всесвітня декларація з прав людини (1948 р.);
- 2) Загальна резолюція з розвитку туризму (1963 р.);
- 3) Міжнародний пакт з економічних, соціальних і культурних прав (1966 р.);
- 4) Варшавська конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень (1929 р.);
- 5) Чиказька конвенція з міжнародної цивільної авіації (1944 р.);
- 6) Конвенція з митного забезпечення туризму (1954 р.);
- 7) Будапештська конвенція зі спрощення туристичних подорожей (1976 р.);
- 8) Конвенція із захисту світової культурної і природної спадщини (1972 р.);
- 9) Манільська декларація зі світового туризму (1980 р.);
- 10) Документи Акапулько, прийняті на Всесвітній нараді з туризму при СОТ (Мексика, 1982 р.);
- 11) Конвенція з прав дитини (1990 р.);
- 12) Буенос-Айреська резолюція ІХ сесії Генеральної асамблеї СОТ із забезпечення туризму і безпеки туристів (1991 р.);
- 13) Туристична декларація Світового туристичного форуму в Осаці і Всесвітньої конференції міністрів з туризму (1994 р.);
- 14) Генеральна угода з торгівлі послугами (1994 р.);
- 15) Каїрська резолюція ХІ сесії Генеральної асамблеї СОТ щодо запобігання організованому секс-туризму (1995 р.);

розвитку туризму, включаючи неурядові організації, що спеціалізуються на туризмі і безпосередньо беруть участь у туристських проєктах і забезпеченні туристських послуг.

16) Стокгольмська декларація проти комерційної сексуальної експлуатації дітей (1996 р.);

17) Манільська декларація із соціального впливу туризму (1997 р.) тощо.

Постійне розширення та глобалізація міжнародного готельного бізнесу, «посилення ролі міжнародних готельних мереж зумовило необхідність його міжнародно-правової регламентації. Міжнародні норми і правила переважно мають загальний характер та покликані забезпечити надання високої якості послуг міжнародними готельними мережами та окремими готелями у будь-якої країні світу» [7]. Низка міжнародних договорів, конвенцій і декларацій міжнародних асоціацій та організацій у сфері готельного бізнесу формулюють основи міжнародно-правового регулювання діяльності міжнародних готельних мереж, асоціацій готелів, незалежних готелів (табл. 2).

Таблиця 2 – Нормативно-правові документи, які регулюють діяльність суб'єктів міжнародного готельного бізнесу

Назва конвенції/ договору	Назва організації	Дата початку дії	Мета
1	2	3	4
Міжнародна готельна конвенція стосовно укладання контрактів власниками готелів та туристичними агентствами [8]	Міжнародна асоціація готелів і ресторанів Світова федерація асоціацій туристичних агентств	15.06.1979	«Регулювання підписання і виконання контрактів, відомих як готельні контракти, які укладають турагенти і власники готелів, які взяли на себе зобов'язання дотримуватися правил даної конвенції. Конвенція застосовується по відношенню до готельних контрактів міжнародного характеру, які укладені між власниками готелів і турагентами, чие місцезнаходження або місцезнаходження їх підприємств зареєстроване в різних державах» [8].
Міжнародні готельні правила [9]	Міжнародна асоціація готелів і ресторанів	02.01.1981	«Кодифікування загальноприйнятої міжнародної торгівельної практики, регулюючої питання договору на розміщення в готелі. Правила є доповненням до положень, передбачених в національних законодавствах про договірні стосунки. Вони застосовуються, коли таке законодавство не включає специфічних положень, що стосуються договору на розміщення в готелі» [9].
Конвенція міжнародній організації праці №179 про умови праці в готелях, ресторанах і аналогічних закладах	Міжнародна організація праці	25.06.1991	«Забезпечення державами-членами що ратифікують Конвенцію, політику, направлену на поліпшення умов праці трудящих, працюючих в готелях, ресторанах і аналогічних закладах. Метою такої політики є забезпечення того, щоб трудящі не виключалися зі сфери вживання будь-яких мінімальних норм, у

[10]			тому числі норм, що стосуються соціального забезпечення, прийнятих на національному рівні для трудящих в цілому» [10]
------	--	--	---

Продовження табл. 2

Міжрегіональна гармонізація критеріїв готельної класифікації на основі класифікаційних стандартів схвалена регіональними комісіями СТО [11]	Світова туристична організація	Листопад 1989	«Визначення мінімальних вимог до будівлі і номерів, якості готельного обслуговування і меблів, енерго- і водопостачання, опалювання, санітарії, безпеці і зв'язку, кухні, готельним послугам і обслуговуючому персоналу у готелях» [11]
---	--------------------------------	---------------	---

Зазначені документи носять переважно рекомендаційний характер і не є обов'язковими, проте містять положення, які увійшли у практику ведення міжнародного готельного бізнесу, забезпечують високий рівень якості обслуговування та виробництва готельних послуг, сприяють забезпеченню гідних умов праці у готелях в будь-якій країні світу незалежно від її національних особливостей.

Міжнародне співробітництво в сфері туризму розвивається в двох формах (рис. 2): 1) співробітництво на двосторонній основі; 2) співробітництво на багатосторонній основі.

Рисунок 2 – Форми міжнародного співробітництва в сфері туризму *

* складено автором за даними [12]

Двостороннє міжнародне співробітництво в сфері туризму – погоджені між двома країнами умови довготривалої співпраці, зміцнення і заохочування співробітництва в сфері туризму на засадах рівності та взаємної вигоди.

Визнаючи важливість двосторонніх зв'язків в галузі туризму та «розглядаючи їх як важливий фактор покращення взаєморозуміння та зміцнення дружніх відносин між народами двох країн, з метою створення правової основи для подальшого розвитку туристичних обмінів, визнаючи важливість двосторонніх зв'язків в галузі туризму та розглядаючи їх як важливий фактор покращення взаєморозуміння та зміцнення дружніх відносин, уряди країн укладають особливі договори, які переважно називаються міждержавними угодами про співробітництво/співпрацю у сфері туризму або меморандумами про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері туризму. Така форма міжнародної співпраці є найдоступнішою та найефективнішою, оскільки для її реалізації не потрібно створювати жодних організаційних структур» [12].

Конкретні заходи такої співпраці спрямовані на [12]:

- сприяння розвитку співробітництва між державними туристичними органами та іншими організаціями сфери туризму з метою розширення групового та індивідуального туризму в різноманітних його формах, враховуючи пізнавальний, оздоровчий, діловий, дитячий і молодіжний туризм, обміну спеціалізованими групами, в тому числі з метою відвідання виставок, ярмарків, конференцій, симпозіумів і семінарів, інших міжнародних рекламно-інформаційних та науково-практичних туристичних заходів;
- сприяння спрощенню оформлення документів та інших формальностей, пов'язаних з туристичними обмінами між двома країнами;
- прагнення до спрощення прикордонних, митних та інших формальностей, пов'язаних з туристичним обміном між країнами;
- здійснення необхідні заходів по взаємному забезпеченню безпеки туристів, які подорожують між країнами, відповідно до міжнародних стандартів;
- заохочення і підтримування обміну статистичною та іншою інформацією в сфері туризму;
- сприяння розбудові туристичної інфраструктури та матеріальної бази, здійсненню інвестицій у туристичну галузь;
- надання допомоги в підготовці професійних кадрів для сфери туризму, консультаційних послуг, а також обмін науковими працівниками, представниками засобів масової інформації та туристичними фахівцями;
- сприяння встановленню та розширенню ділових зв'язків між українськими та польськими організаціями та підприємцями, які беруть участь у розвитку міжнародного туризму, здійснюють капіталовкладення в сферу туризму, а також спільну діяльність по обслуговуванню туристів;
- заохочення до спільної участі у туристичних виставках, ярмарках, конференціях і семінарах, інших туристичних заходах, організованих на території держав Договірних Сторін;
- обмін досвідом у сфері туризму, а також забезпечення підтримки освіти і навчання у сфері туризму та заохочення спільної участі у навчальних заходах;

– заохочення співробітництва між відповідними представниками приватного сектору через: створення туристичних проєктів між обома державами Договірних Сторін; заохочення туристичних операторів, туристичних агентств та інших установ та організацій, які здійснюють свою діяльність у сфері туризму організовувати тури між державами Договірних Сторін; сприяння організації прямого авіасполучення між державами Договірних Сторін;

– просування співробітництва між представниками уповноважених органів, організацій, компаній, залучених у діяльності туристичної сфери у державах Договірних Сторін тощо.

Багатостороннє міжнародне співробітництво в сфері туризму передбачає координацію дій із розвитку міжнародного туризму між декількома країнами. Формами багатосторонньої співпраці є міжнародні наради, форуми, конференції, а також членство у різноманітних міжнародних туристичних організаціях та асоціаціях.

До важливих міжнародно-правових форм «регулювання й координації діяльності держав у галузі туризму, вироблення та впровадження правил і принципів їхнього співробітництва, норм і стандартів міжнародної туристичної діяльності належать конференції ООН з туризму, форуми міжнародних туристичних організацій, конференції СОТ, а також конференції, асамблеї, зустрічі, форуми, конгреси, семінари, які проводяться міжнародними організаціями. Міжнародні туристичні організації діють відповідно до прийнятих статутів на постійній основі і є ефективною формою міжнародної співпраці в туристичній сфері» [13].

Залежно від складу членів, їх статусу й представництва, а також статутних цілей і завдань міжнародні туристичні організації кваліфікуються як: всесвітні і регіональні; міжурядові і неурядові; універсальні й спеціалізовані (рис. 3).

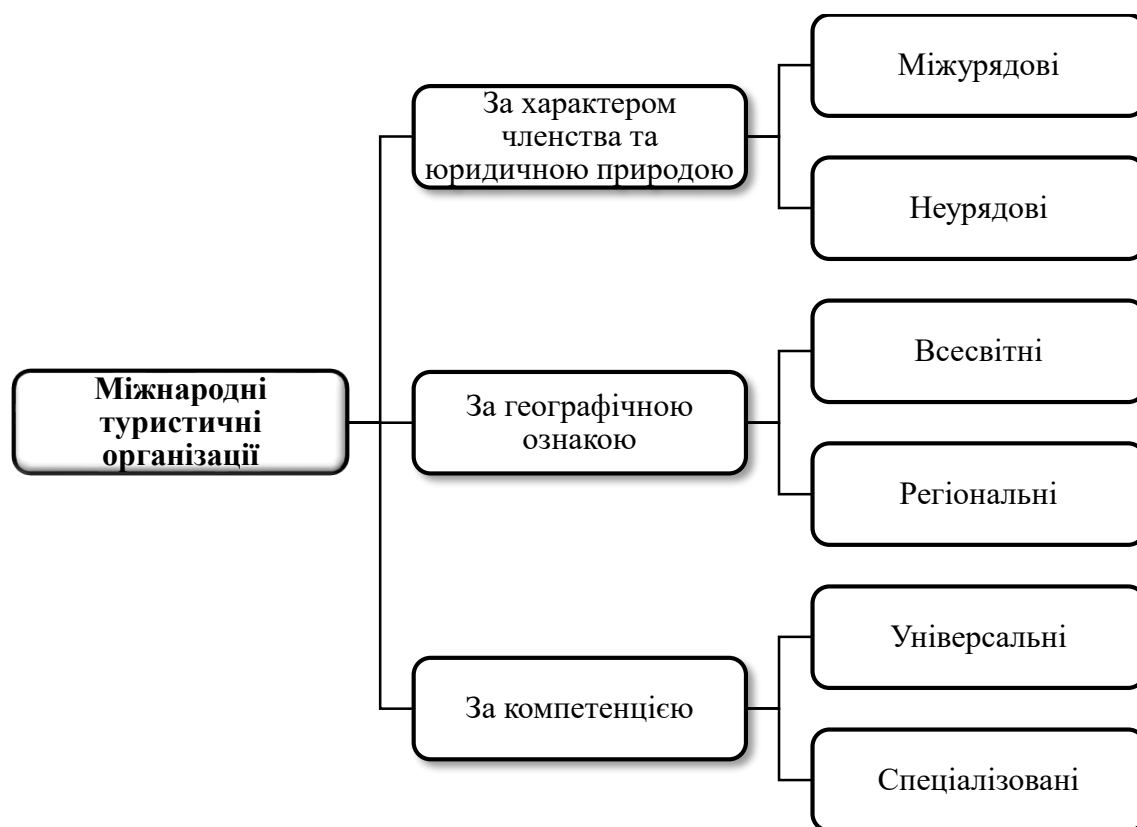

Рисунок 3 – Класифікація міжнародних туристичних організацій

Міжнародні туристичні організації «створюються на засадах добровільного членства й роботи в них представників туристичної галузі різних країн. Усі всесвітні й регіональні туристичні організації здебільшого є неурядовими та об'єднують різноманітні громадські й приватні структури. Міжнародні туристичні організації, які приділяють увагу всім основним питанням розвитку міжнародного туризму, відносять до універсальних. До вузькоспеціалізованих належать міжнародні туристичні організації, членів яких об'єднують підприємницькі чи суспільні інтереси» [13].

Серед міжнародних організацій, які опікуються питаннями розвитку туризму найпотужнішими та найавторитетнішими є *Всесвітня туристична організація* та *Всесвітня рада з туризму та подорожей*.

Всесвітня туристична організація (World Tourism Organization (UNWTO)) (рис. 4) – «міжнародна організація міжурядового характеру, що виникла в результаті перетворення Міжнародного союзу офіційних туристичних організацій (International Union of Official Travel Organisations (IUOTO)). UNWTO є агенцією ООН, відповідальною за просування відповідального, стійкого і загальнодоступного туризму. Офіційними мовами є англійська, арабська, французька, російська та іспанська» [11].

Рисунок 4 - Всесвітня туристична організація (World Tourism Organization (UNWTO)) [11]

UNWTO генерує ринкові знання, просуває конкурентоспроможну та стійку туристичну політику та інструменти, сприяє туристичній освіті та навчанню та працює над тим, щоб зробити туризм ефективним інструментом розвитку через проекти технічної допомоги у понад 100 країнах світу.

Членство в UNWTO відкрито для [11]:

- 1) повноправних членів;
- 2) асоційованих членів;
- 3) афілійованих членів.

Органами UNWTO є: Генеральна Асамблея, Виконавча рада та Секретаріат.

Генеральна Асамблея є «вищим органом UNWTO і складається з делегатів, що представляють повноправних членів. Генеральна асамблея збирається на звичайній сесії кожні два роки, а також на позачерговій сесії, коли цього вимагають обставини. Позачергові сесії можуть бути скликані на вимогу Виконавчої ради або більшості повноправних членів Організації» [11].

Генеральна асамблея може розглянути будь-яке питання та дати рекомендації з будь-якого питання, що належить до компетенції UNWTO. До її функцій, зокрема, входить [11]:

- обрання президента і віце-президентів;
- обрання членів Виконавчої ради;

- призначення Генерального секретаря (за рекомендацією Виконавчої ради);
- затвердження фінансового регламенту UNWTO;
- визначення загальних напрямів управління організацією;
- затвердження положень про персонал Секретаріату UNWTO;
- обрання аудиторів за рекомендацією Виконавчої ради;
- затвердження загальної програми роботи UNWTO;
- здійснення нагляду за фінансовою політикою UNWTO та перегляд та затвердження бюджету;
- створення необхідних технічних і регіональних органів;
- розгляд і затвердження звітів про діяльність UNWTO та її органів;
- затвердження або делегування повноважень щодо укладення угод з урядами та міжнародними організаціями, а також з приватними організаціями або приватними особами;
- підготовка рекомендацій з укладання міжнародних угод з будь-яких питань, які належать до компетенції організації;
- ухвалення рішень відповідно до Статуту UNWTO щодо заяв на членство.

Генеральна асамблея обирає президента і віце-президентів на початку кожної сесії. Президент представляє UNWTO на систематичній основі протягом строку повноважень у всіх випадках, коли таке представництво необхідно.

Виконавча рада є «керівним органом UNWTO. До складу Виконавчої ради входять дійсні члени, що обираються Асамблеєю з розрахунку один член на кожні п'ять дійсних членів відповідно до Правил процедури, встановлених Асамблеєю, з метою забезпечення справедливого та рівного географічного розподілу. Один асоційований член, обраний асоційованими членами UNWTO, може брати участь в роботі Ради без права голосу. Представник комітету афілійованих членів може брати участь в роботі Ради без права голосу. Рада збирається не рідше двох разів на рік» [11].

Функцій Виконавчої ради UNWTO полягають у наступному [11]:

- вживання всіх необхідних заходів для здійснення рішень і рекомендацій Генеральної асамблеї і надання доповіді з цього питання Асамблеї;
- одержання звітів від Генерального секретаря про діяльність UNWTO;
- розроблення і представлення пропозицій Генеральній асамблеї;
- розгляд загальної програми роботи UNWTO, підготовлену Генеральним секретарем, перед її поданням на обговорення Генеральній асамблеї;
- представлення Генеральній асамблеї звітів і рекомендацій з адміністративних рахунків і проектів бюджету організації;
- створення допоміжних органів, потрібних для діяльності Виконавчої ради;
- виконання будь-яких інших функцій, доручених Генеральною асамблеєю.

У період між сесіями Асамблеї і за відсутності будь-яких положень, які суперечать Статуту UNWTO, Рада приймає такі адміністративні і технічні рішення, які можуть знадобитися, в рамках функцій і фінансових ресурсів UNWTO та повідомляє про прийняті рішення Генеральній асамблеї на її наступній сесії для затвердження.

Секретаріат «складається з Генерального секретаря і такого персоналу, який може знадобитися UNWTO. Генеральний секретар призначається більшістю в дві третини голосів дійсних членів, присутніх і голосуючих в Генеральній асамблеї, за рекомендацією Ради терміном на чотири роки.

Генеральний секретар несе відповідальність перед Генеральною асамблеєю і Виконавчою радою, виконує їх вказівки. Він вносить на розгляд Виконавчої ради звіти про діяльність UNWTO, її рахунки, проект спільної програми роботи і кошторис витрат. Генеральний секретар забезпечує юридичне представництво Організації» [11].

Генеральний секретар призначає персонал Секретаріату відповідно до Положення про персонал, затвержене Генеральною асамблеєю. Співробітники UNWTO несуть відповідальність перед Генеральним секретарем. Першорядна увага при наборі персоналу і визначенні умов служби приділена необхідності забезпечення найвищих стандартів ефективності, технічної компетентності та сумлінності. З огляду на це міркування належна увага приділяється важливості підбору персоналу на якомога ширшій географічній основі.

Бюджет UNWTO, «що охоплює її адміністративні функції і загальну програму роботи, фінансується за рахунок внесків дійсних, асоційованих і афілійованих членів відповідно до шкали внесків, прийнятою Генеральною асамблеєю, і з інших можливих джерел надходжень для відповідно до Правил фінансування, які додаються до Статуту UNWTO і є його невід'ємною частиною. Бюджет, підготовлений Генеральним секретарем, представляється Виконавчою радою Генеральній асамблеї для розгляду та затвердження» [11].

UNWTO щорічно організовує та проводить численні міжнародні саміти, конференції, конгреси, форуми, збори та інші заходи, створюючи потужну платформу для міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності.

Всесвітня рада з туризму та подорожей (The World Travel & Tourism Council (WTTC)) (рис. 5) – «міжнародне неурядове об'єднання учасників індустрії туризму і подорожей»). Всесвітня рада з туризму та подорожей була заснована у 1990 р. Діяльність спрямована на дослідження в галузі економічного і соціального впливу туризму, організацію глобальних і регіональних самітів, пов'язаних з проблемами і подіями, які належать до індустрії туризму. Протягом останніх 30 років WTTC проводить дослідження економічного впливу туризму і подорожей в 185 країнах світу» [14].

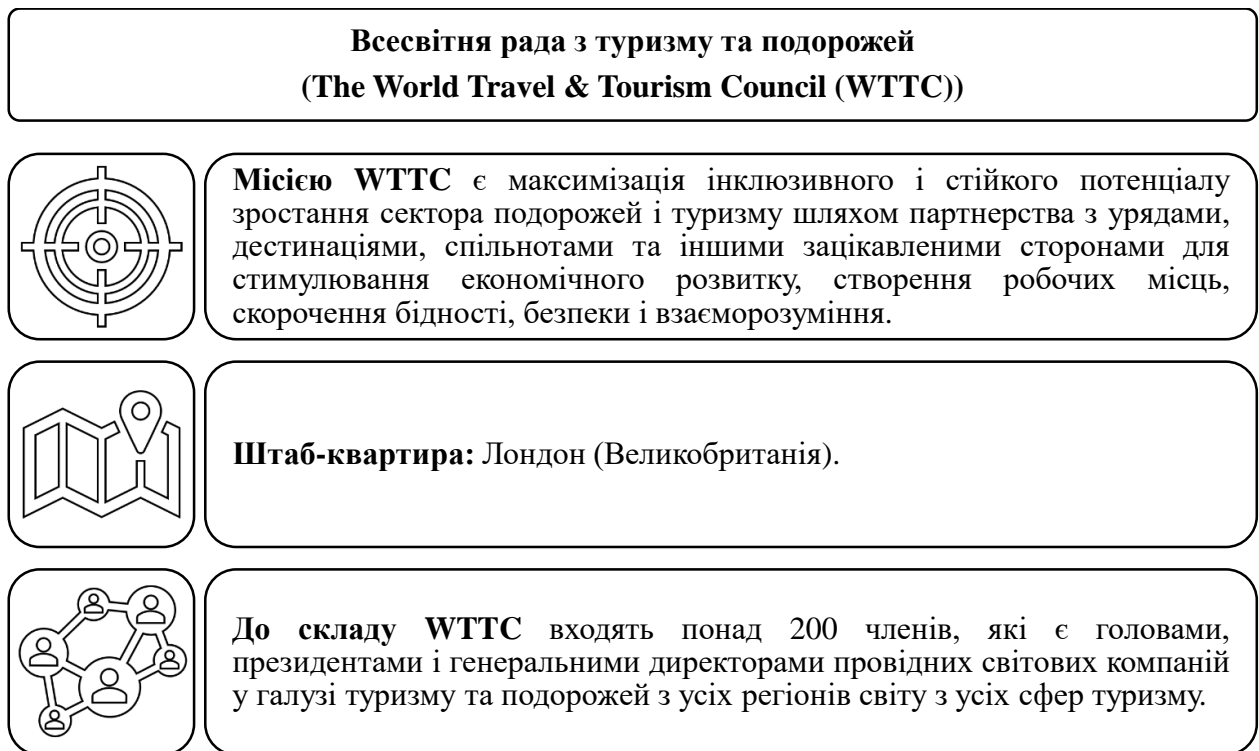

Рисунок 5 - Всесвітня рада з туризму та подорожей (The World Travel & Tourism Council (WTTC)) [14]

WTTC «працює у напрямку співпраці між державним та приватним секторами. Ці потужні партнерські відносини дозволяють стимулювати стійкий і всебічний економічний розвиток, створювати якісні робочі місця, підвищувати готовність до криз і стійкість дестинацій, а також забезпечує безперебійну і безпечну мобільність мандрівників» [14].

Всесвітню раду з туризму та подорожей «очолює Рада виконавчих директорів, які несуть відповідальність за керівництво роботою Ради у здійсненні її місії. Головними місіями ради є: забезпечення права людини на перетин міжнародних кордонів безпечно і ефективно для цілей туризму; проведення політики, що стимулює бізнес-середовища, конкурентоспроможність та зростання сектору туризму та подорожей; впровадження превентивних заходів для розв'язання проблем пов'язаних зі стрімким ростом світового туризму» [14].

WTTC «щороку проводить цілий ряд регіональних заходів по всьому світу виключно для членів WTTC і топ-менеджерів компаній-членів, що працюють на місцевому ринку. Ці заходи варіюються від мережеских сніданків і круглих столів до регіональних форумів і щорічного Глобального саміту» [14].

Заходи WTTC «надають ефективну платформу для зустрічей, обміну та спілкування з колегами по галузі. Глобальний саміт WTTC, що є визначною подією в глобальному календарі подорожей і туризму, об'єднує високопоставлених представників державного та приватного секторів для обговорення питань, які зачіпають сектор, на відкритому форумі. Це також підвищує обізнаність про глобальну, соціальну та економічну роль подорожей і

туризму, залучаючи значну увагу засобів масової інформації з усього світу. За роки у Глобальному саміті взяли участь голови держав, більше 50 урядових міністрів, 600 голів і керівників, а також понад 500 представників світових ЗМІ» [14].

Всесвітня федерація асоціації туристичних гідів World Federation of Tourist Guide Association (WFTGA) (рис. 6) – «це некомерційна професійна організація, діяльність якої спрямована на просування високих стандартів навчання та етичних норм у своїй професії. Офіційною мовою Федерації є англійська. Федерація не може займатися політичною, релігійною або расовою діяльністю» [15].

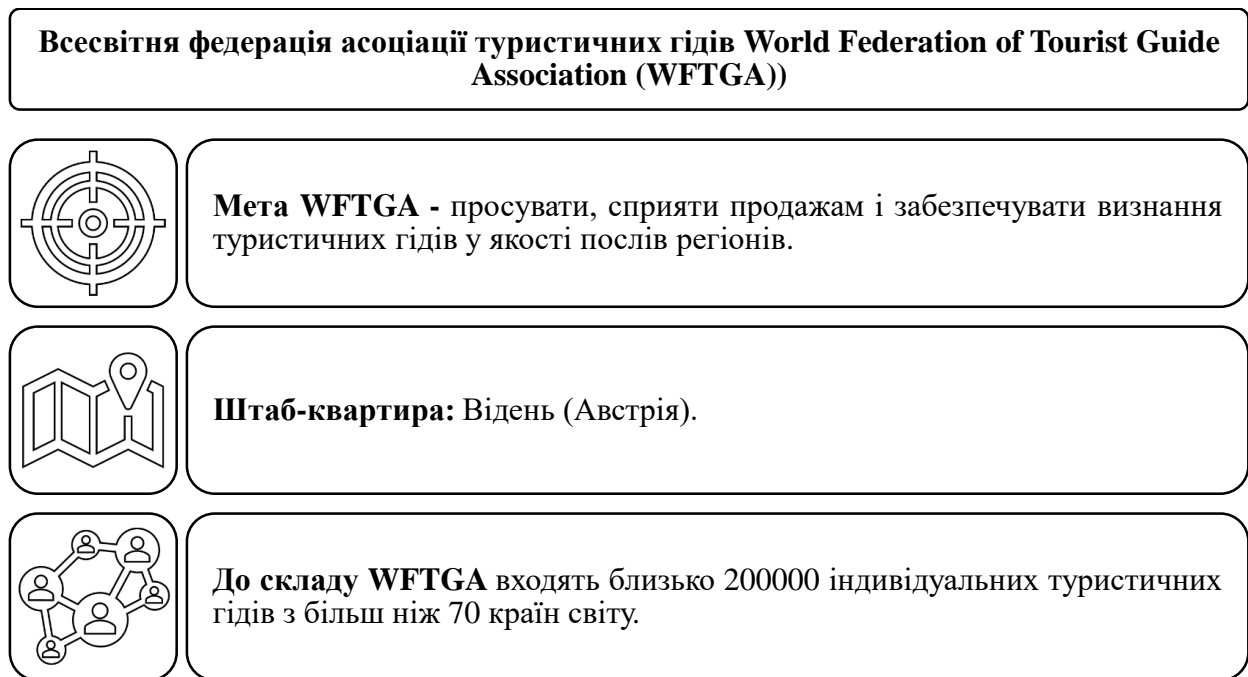

Рисунок 6 - Всесвітня федерація асоціації туристичних гідів World Federation of Tourist Guide Association (WFTGA)) [15]

WFTGA виникла в «результаті пропозицій, висунутих на першій Міжнародній конвенції туристичних гідів у лютому 1985 р. Федерація була офіційно зареєстрована як некомерційна організація згідно австрійського законодавства після другої конвенції, що відбулася у Відні в 1987 р. WFTGA створила міжнародну мережу професійних туристичних гідів і сьогодні є єдиним глобальним форумом для туристичних гідів і продовжує зростати» [15].

WFTGA заохочує і підтримує використання послуг тільки місцевих туристичних гідів в регіонах-членах, що забезпечує роботу місцевих гідів і гарантує, що відвідувачі отримують точні і професійні послуги з регіонів-членів.

Завданнями WFTGA є [15]:

– налагодження контактів з асоціаціями туристичних екскурсоводів, приватними особами, навчальними закладами у всьому світі та зміцнення їх професійних зв'язків;

- представляти професійних туристичних гідів на міжнародному рівні та просувати та захищати їх інтереси;
- підвищення іміджу професії та сприяння використанню послуг місцевих туристичних гідів у всіх регіонах;
- просування універсального кодексу етики та професійних навичок;
- підвищення, заохочення та встановлення найвищих професійних стандартів;
- розвиток міжнародної підготовки та підвищення якості менеджменту через освіту та навчання;
- сприяння обміну інформацією між членами федерації.

Членство в усьому світі відкрите для «будь-якої неприбуткової незалежної асоціації або групи асоціацій туристичних екскурсиводів з будь-якої країни (наприклад, національної асоціації або групи, що складається з ряду регіональних чи інших асоціацій), членами якої є офіційно зареєстровані туристичні гідів відповідним органом ліцензування відповідно до національного законодавства.

Партнерське членство відкрите для організацій, пов'язаних з туризмом, будь то урядові, місцеві органи влади, міжнародні організації чи інші органи, що беруть участь на міському, регіональному, національному чи міжнародному рівнях у сфері туризму та подорожей.

Індивідуальне членство відкрите для осіб з країн, які не є членами Федерації. Прийом асоціації з цієї країни скасовує таке індивідуальне членство до наступного 31 жовтня. Окремі члени отримують безкоштовні видання Федерації, їм дозволено відвідувати засідання делегатів як спостерігачі і можуть брати участь у Конвенції, як учасники, які сплачують членські внески. Щорічний індивідуальний членський внесок складе 35% від повної передплати, що сплачується 1 січня кожного року» [15].

Значну роль у розвитку співпраці в сфері міжнародного туризму «виконують регіональні туристичні організації. Вони покликані сприяти встановленню тісної співпраці між туристичними організаціями регіону, відстоювати їх інтереси в інших міжнародних туристичних організаціях або на міжнародних туристичних форумах» [13].

У європейському туристичному просторі найважливішу роль відіграють Європейська комісія з подорожей (European Travel Commission (ETC)), Європейська федерація асоціацій гідів (European Federation Of Tourist Guide Associations (FEG)), Конфедерація національних асоціацій готелів і ресторанів ЄС (Hotels, Association Of Restaurants & Cafés In Europe (HOTREC)).

Європейська туристська комісія (European Travel Commission (ETC)) – «це асоціація, що представляє Національні туристичні організації країн Європи. Заснована у 1948 р. Членами ETC є 33 Національні туристичні організації з 32 країн-членів Європи. Місією ETC є посилення стійкого розвитку Європи як туристичного напрямку» [16].

Діяльність ЕТС здійснюється «Виконавчим відділом, що базується в Брюсселі, під керівництвом Ради директорів і за підтримки ряду експертних груп: Market Intelligence Group, Marketing Group і Operations Groups.

ЕТС зосереджує свою діяльність на 3 головних напрямках: дослідження, маркетинг, захист інтересів членів.

Дослідницька діяльність ЕТС покликана забезпечити її членам інтелектуальну підтримку, необхідну для підтримання конкурентної переваги на світовому туристичному ринку. Завдяки виявленню і аналізу тенденцій туристичного ринку і отримання знань про найбільш швидко зростаючі ринки збуту, дослідницька діяльність ЕТС допомагає Національним туристичним організаціям та її членам зрозуміти бізнес-середовище, виявити нові можливості зростання і сформулювати відповідні рекламні стратегії» [16].

Діяльність ЕТС в сфері маркетингу націлена на «просування Європи як світового туристичного напрямку номер один на ключових ринках для сторонніх відвідувачів. ЕТС здійснює свою маркетингову діяльність з наступними цілями» [16]:

- створення ЕТС як провідної організації, відповідальної за маркетинг Європи в цілому на зарубіжних ринках;
- збільшення частки європейського ринку в світовому туризмі;
- надання привабливого і корисного спектра послуг своїм членам, що підвищує їх індивідуальну та колективну конкурентоспроможність;
- підвищення авторитету ЕТС в туристичній індустрії Європи.

Діяльність ЕТС в сфері адвокації – «це частина місії ЕТС. Своєю діяльністю ЕТС сприяє підвищенню обізнаності та розуміння серед національних європейських органів влади та широкої громадськості важливості туризму та необхідності забезпечення його розвитку відповідними колективними заходами.

ЕТС досліджує та розвиває адвокаційну діяльність та більш широке співробітництво з туристичною індустрією шляхом створення альянсів для усунення недоліків та створення переваг для туризму в Європі» [16].

Європейська федерація асоціацій гідів (European Federation Of Tourist Guide Associations (FEG)) – «це міжнародна організація, яка представляє професію гідів на європейському рівні з метою пропаганди та підвищення якості послуг, пропонованих для всіх відвідувачів Європи, та об'єднує та зміцнює професійні зв'язки гідів по всій Європі. Була заснована в 1986 р. в м. Парижі. Сьогодні FEG є єдиною загальноєвропейською організацією професійних гідів Європи та визнана як прихильник високих стандартів та якості в сфері туризму. Федерацію представляють туристичні гідів із 16 європейських країн, які є повноправними членами: Австрія, Кіпр, Чехія, Данія, Франція, Німеччина, Греція, Ірландія, Італія, Латвія, Нідерланди, Португалія, Російська Федерація, Іспанія, Швеція, та Велика Британія. Асоційованими членами FEG є Албанія, Естонія, Угорщина, Ісландія, Косово, Мальта, Чорногорія, Польща, Румунія, Словенія та Україна» [17].

Конфедерація національних асоціацій готелів і ресторанів ЄС (Hotels, Association Of Restaurants & Cafés In Europe (HOTREC)) - це «парасолькова асоціація національних асоціацій готелів, ресторанів, кафе та подібних установ у Європі. Конфедерація національних асоціацій готелів і ресторанів Європейського Союзу заснована відповідно до бельгійського законодавства, як некомерційна асоціація» [18]. Основними цілями HOTREC є:

- представляти та відстоювати свої інтереси у країнах ЄС та міжнародних інституціях;
- сприяти обміну знаннями та найкращою практикою серед своїх членів з метою подальшого сприяння інноваціям;
- діяти платформою досвіду для європейської індустрії гостинності.

Основним видом діяльності HOTREC є «моніторинг та аналіз політичних подій на рівні ЄС, які впливають на індустрію гостинності. Шляхом збору первинної інформації, HOTREC гарантує, що його члени будуть в курсі будь-яких подій, які зачіпають політику готельного бізнесу. Переслідуючи свої цілі, HOTREC також підтримує тісні стосунки з іншими зацікавленими групами. Цей діалог дозволяє учасникам координувати свої думки з питань, що становлять спільний інтерес і примножити свій вплив на прийняття рішень в ЄС» [18].

HOTREC в даний час об'єднує 45 асоціацій-членів з 33 європейських країн. Існують різні категорії членства [18]:

- повне членство для національних асоціацій країн-членів ЄС;
- асоційоване членство відкрите для національних асоціацій країн, які не входять до ЄС, але знаходяться в межах Європейського економічного простору;
- членство у статусі спостерігачів для національних асоціацій країн, вступ яких до ЄС можна передбачити в майбутньому.

Організаційна структура HOTREC складається з Генеральної Асамблеї, Виконавчого Комітету, Секретаріату.

Генеральна Асамблея є вищим органом, що приймає рішення, і об'єднує представників усіх асоціацій-членів. Вона несе відповідальність за [18]:

- затвердження заявок на членство та статус спостерігача;
- обрання президента HOTREC та інших членів Виконавчого комітету;
- затвердження річного звіту та визначення бюджету;
- внесення змін до статуту та підзаконних актів асоціації;
- ухвалення позиційних документів HOTREC.

Виконавчий комітет складається з «одинадцяти членів, які обираються Генеральною Асамблеєю на два роки. Виконавчий комітет складається з одинадцяти членів, які обираються Генеральною Асамблеєю на два роки. Виконавчий комітет очолює Президент. Головний виконавчий директор готує і бере участь в засіданнях Виконавчого комітету.

Секретаріат здійснює повсякденне управління асоціацією та її діяльністю. Секретаріат працює в тісному контакті з Президентом та Виконавчим комітетом, а також з асоціаціями-членами. Його очолює Генеральний директор» [18].

Питаннями координації діяльності міжнародних та національних готельних мереж, асоціацій незалежних готелів займаються такі міжнародні

організації як *Міжнародна асоціація готелів та ресторанів*, *Міжнародна асоціація продажів і маркетингу в індустрії гостинності*, які сприяють розвитку світової готельної індустрії, представляють інтереси суб'єктів міжнародного готельного бізнесу, підтримують розвиток співпраці в питаннях підвищення якості послуг, стандартів обслуговування, підвищення кваліфікації персоналу тощо.

Міжнародні готельні асоціації створюються на основі добровільного членства і діють відповідно до прийнятих статутів на постійній основі і є ефективною формою міжнародного співробітництва з питань статистики, обміну інформацією, проведення спільних зустрічей та консультацій в області готельного бізнесу [7].

У регулюванні діяльності суб'єктів готельного бізнесу на міжнародному рівні відіграє важливу роль *Міжнародна асоціація готелів і ресторанів (International Hotel & Restaurant Association (IHRA))* (рис. 7). IHRA є глобальною некомерційною організацією, що представляє індустрію гостинності в усьому світі [19].

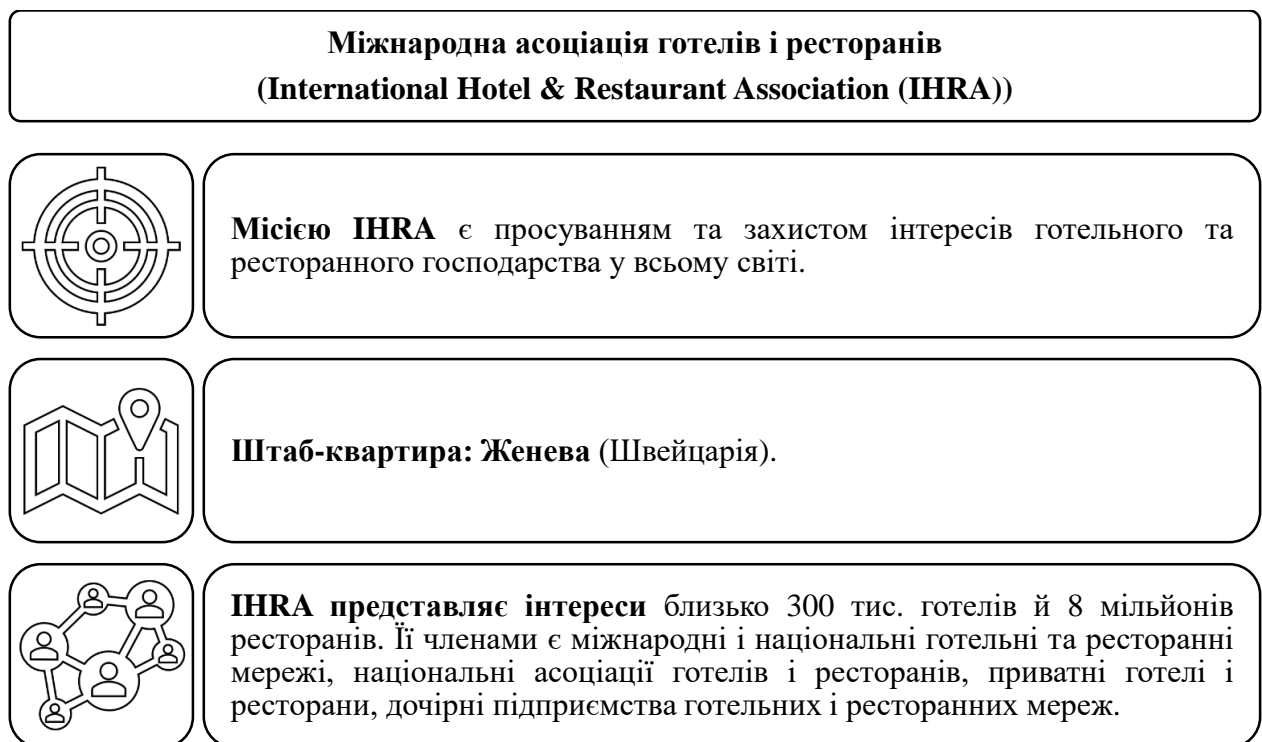

Рисунок 7 - Міжнародна асоціація готелів і ресторанів (International Hotel & Restaurant Association (IHRA)) [19]

Члени IHRA – «міжнародні і національні готельні та ресторанны мережі, національні асоціації готелів і ресторанів з усього світу. Міжнародна асоціація готелів і ресторанів поєднує також, членів що приєдналися, із числа приватних готелів і ресторанів, а також, дочірні підприємства готельних і ресторанных мереж. Офіційно визнана ООН, міжнародна асоціація готелів і ресторанів контролює й впливає на всі міжнародні процеси готельної індустрії, та

представляє інтереси близько 300 тис. готелів й 8 мільйонів ресторанів, які дають роботу 60 мільйонам людей і доход 950 білльйонів доларів у глобальну економіку» [19].

Будучи некомерційною організацією, IHRA «функціонує за допомогою Рад, які зосереджують у собі знання й досвід своїх членів по найважливішим питанням необхідним як для членів асоціації, так і індустрії в цілому. Виділяють наступні ради: Національна Асоціація Головних Виконавчих Органів, Рада Мереж, Загальна Рада.

Ці ради представляють рекомендації Правлінню Директорів, головному виконавчому органу Асоціації. Правління постачає Асоціацію стратегічними вказівками, обговорює рекомендації надані Радою та переглядає діяльність й управління Асоціації. Правління Директорів надає рекомендації Генеральній Асамблеї, керуючому органу Асоціації. Генеральна Асамблея збирається щорічно для перегляду діяльності Асоціації, вибору президента, Віце-президента й офіцерів, що формують Правління Директорів. Генеральна Асамблея затверджує рахунки попереднього року, бюджет наступного року й членські внески. Вона також затверджує нових членів, їхню відставку й звільнення» [19].

Основними напрямками діяльності Асоціації є:

1) представлення та захист спільних інтерес готельної індустрії у міжнародних організаціях, які визначають політику та мають вплив на формування національного законодавства;

2) лобіювання і захист інтересів готельної і ресторанної індустрії у всьому світі;

3) розвиток готельної індустрії, вивчення питань свободи пересування, управління готельною індустрією, міжнародні фінансові розрахунки, страхування, забезпечення професійними кадрами тощо;

4) створення Загальної Ради з питань індустрії для обговорення положень та прийняття рішень;

5) розробка програм для обслуговування індустрії;

6) інформаційне забезпечення зборів Ради і Правління, а також щорічного Конгресу [19].

Питаннями продажів і маркетингу у міжнародному готельному бізнесі займається глобальна організація *Міжнародна асоціація продажів та маркетингу в індустрії гостинності (Hospitality Sales and Marketing Association International (HSMAI))*, «яка була заснована у 1927 р. До складу організації входять близько 5 тис. професіоналів у сфері маркетингу і продажів з 35 країн світу, які представляють усі сегменти індустрії гостинності: готельні мережі, окремі готелі, курорти, конгрес-центри, авіакомпанії, круїзні лінії, компанії з оренди автомобілів тощо. Діяльність асоціації присвячена розширенню і зміцненню освітніх можливостей фахівців у сфері маркетингу і продажів в індустрії, поглибленню і збільшенню кількості досліджень, що проводяться професіоналами, сприянню ділових контактів членів асоціації зі споживачами» [20].

Згідно Закону України «Про туризм» [21] правову основу міжнародного співробітництва в галузі туризму становлять міжнародні договори України, укладені відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України» [22].

Держава сприяє розширенню та зміцненню міжнародного співробітництва в галузі туризму на принципах і нормах, розроблених UNWTO.

Органом державної влади, що забезпечує представництво і реалізацію інтересів України в галузі туризму у відносинах з іншими країнами та з міжнародними туристичними організаціями, є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері туризму та курортів, який у встановленому порядку бере участь в укладенні міжнародних договорів з питань туризму. Україна бере участь у діяльності міжнародних туристичних організацій відповідно до міжнародно-правових зобов'язань України та статутних документів таких організацій.

Україна є «повноправним членом UNWTO з 20.10.1997 р. Центральним орган виконавчої влади, відповідальним за співробітництво є Державне агентство розвитку туризму України. Ключові етапи співробітництва України з UNWTO» [23] відображено на рис. 8.

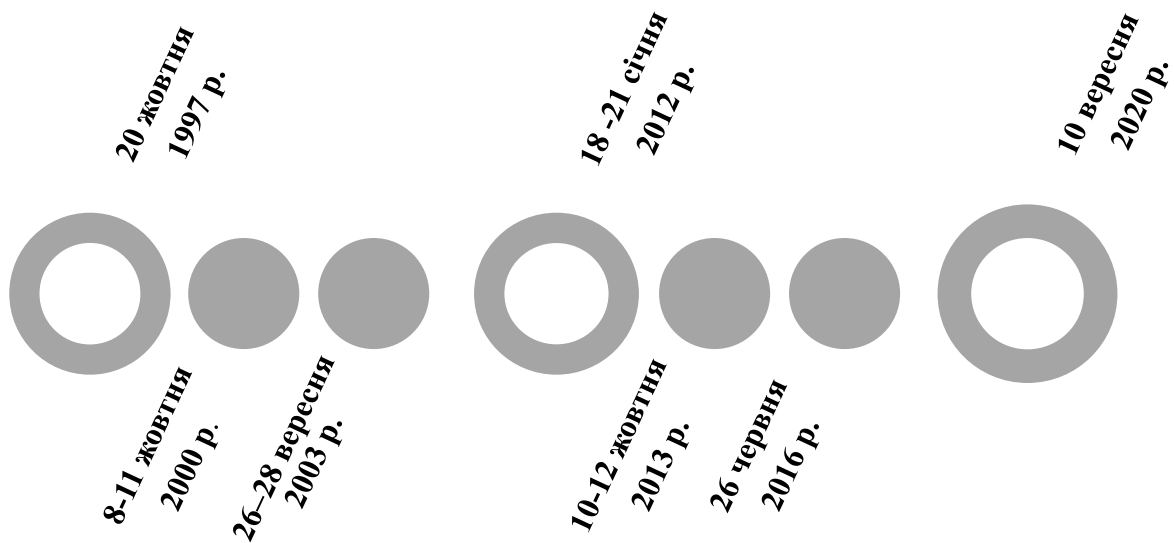

Рисунок 8 – Ключові дати співробітництва України з UNWTO

У жовтні 1997 р. на 12-й сесії Генеральної асамблеї Всесвітньої туристичної організації (м. Стамбул, Туреччина) «Україна стала повноправним членом цієї організації. На 13-й сесії Генеральної асамблеї Всесвітньої туристичної організації (вересень 1999 р., м. Сантьяго, Чилі) Україну було обрано до складу Виконавчої ради ЮНВТО на період 1999-2003 рр. Україна є учасником проєкту ЮНВТО «Туризм по Великому Шовковому шляху» [23].

8-11 жовтня 2000 р. «Генеральний секретар ЮНВТО Франческо Франжіаллі здійснив перший візит в Україну, у ході якого провів зустрічі з Президентом України, Головою Верховної Ради України, Прем'єр-міністром

України, Віце-прем'єр-міністром України, Головою Київської міської державної адміністрації, Міністром закордонних справ України, а також виступив на парламентських слуханнях на тему «Стан і перспективи розвитку туризму в Україні» та черговому засіданні Ради по туризму в країнах СНД. Ф. Франжіаллі також взяв участь у 7-му Міжнародному туристичному салоні «Україна 2000» і семінарі ЮНВТО «Нові інформаційні технології в туризмі» [23].

В Україні проведено «8 міжнародних семінарів ЮНВТО (у м. Києві, Одесі, Ялті та Яремчі) з різних аспектів світової та національної туристичної політики, у двох з яких взяв участь Генеральний секретар ЮНВТО («Нові інформаційні технології в туризмі» (м. Київ, 8 – 11 жовтня 2000 р.), «Розвиток сільського туризму» (м. Яремча, 26–28 вересня 2003 р.)). Генеральний секретар ЮНВТО брав участь в урочистостях з нагоди святкування Всесвітнього дня туризму та Дня туризму України, що відбулися у м. Київ та Львів у 2003 р.» [23].

З 18 по 21 січня 2012 р. «відбувся візит до м. Мадрид делегації Ради міністрів Автономної Республіки Крим, під час якого делегація взяла участь у міжнародній туристичній виставці FITUR-2012, а також провела переговори з представниками ЮНВТО.

У 2013 р. Генеральний секретар ЮНВТО Талеб Ріфаї здійснив візит до України з метою участі у II Київському міжнародному туристичному форумі (10-12 жовтня, м. Київ).

26 червня 2016 р. у Києві відбулись переговори Віце-прем'єр-міністра з питань євроінтеграції та євроатлантичної інтеграції Іванни Климпуш-Цинцадзе з Генеральним секретарем ЮНВТО Талеб Ріфаї в рамках Міжнародної конференції у сфері туризму «Брендинг дестинацій: запорука побудови успішної репутації», організованої Міністерством економічного розвитку і торгівлі України за підтримки ЮНВТО.

У ході візиту до Іспанії 10 вересня 2020 р. Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба провів зустріч з Генеральним секретарем ЮНВТО Зурабом Пололікашвілі, під час якої сторони обговорили питання активізації взаємодії України з ЮНВТО та залучення механізмів організації до розвитку туристичної галузі України» [23].

З метою розширення міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку та ефективного використання її туристичних ресурсів окремі повноваження з представництва інтересів України в галузі туризму за межами України покладаються на її торгові представництва.

Нормативно-правова база, «що забезпечує двостороннє та багатостороннє міждержавне співробітництво та взаємодію України у галузі туризму, включає близько 60 угод та меморандумів (додаток А) у яких проголошено взаємне бажання розвивати та зміцнювати співробітництво в галузі туризму між країнами, обмінюватися досвідом щодо модернізації нормативної та інституційної баз туризму, щодо системи підготовки фахівців за спеціальностями в сфері туризму, щодо методологічного аналізу розвитку видів туризму з точки зору міжнародної конкуренції та реструктуризації, щодо заходів з інформування та просування туристичного напрямку на пріоритетні іноземні

туристичні ринки; визнається важливість двосторонніх та багатосторонніх зв'язків у галузі туризму для економічного розвитку країн, які розглядаються як важливий фактор покращення взаєморозуміння між народами, утвердження загальнолюдських цінностей; висловлюється бажання створювати та розвивати спільну основу розвитку туристичних обмінів між країнами на принципах рівності та взаємної вигоди» [24].

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Поглиблення інтеграційних процесів в глобальному просторі «спонукає до своєчасної переорієнтації як окремих суб'єктів господарювання, так і галузей національної економіки на розвиток глибоких стійких взаємозв'язків та системної взаємодії з економіками зарубіжних країн на різних рівнях і в різних формах. Національний ринок туристичних послуг володіє достатнім культурно-історичним, ресурсним, соціально-економічним потенціалом для забезпечення процесу поступово-перманентної інтеграції до світового туристичного простору. Науково-методологічним підґрунтям забезпечення поглиблення інтеграційних засад національного туристичного ринку є розробка концепцій, стратегій та механізмів їх реалізації» [24].

Кризові явища в економіці України актуалізують питання диверсифікації надходжень до державного бюджету та ВВП країни, викликають термінову потребу пошуку новітніх перспектив та векторів розвитку зовнішньоекономічної діяльності держави, що призводить до необхідності конструктивного наукового переосмислення ролі туристичної галузі в інтеграційних та глобалізаційних процесах, а також інформатизації світової економіки. З огляду на те, що «...туристичний бізнес базується на широкому використанні досягнень інформаційного суспільства і є найбільшим реципієнтом міжнародних інвестицій» [25], інтеграція національного ринку туристичних послуг до світового туристичного простору вимагає розробки інтеграційної стратегії, спроможної забезпечити створення умов для міжнародної взаємодії у туристичній сфері, зміцнення взаєморозуміння і довіри між країнами, застосування туризму для розвитку взаємовигідних та паритетних економічних, торговельних, дипломатичних відносин. «Векторами реалізації зазначеної стратегії доцільно розглядати:

- активне залучення України до регіональних та міжнародних туристських організацій та асоціацій;
- гармонізацію національного законодавства у сфері туризму з законодавством Європейського Союзу;
- спрощення прикордонних, митних та візових туристичних формальностей» [24].

Активне залучення України до регіональних та міжнародних туристських організацій та асоціацій. «У рамках інтеграційної стратегії розвитку ринку туристичних послуг наднаціональні туристичні організації та асоціації необхідно розглядати, насамперед, як міжнародну платформу для координації багатосторонньої співпраці у галузі туризму, встановлення постійного взаємозв'язку з іншими країнами-членами; як джерело науково-технічної, консультаційної, інформаційно-інноваційної, методичної, проектної підтримки розвитку туризму; як провідний напрямок формування позитивного туристичного іміджу та авторитету держави на міжнародній арені та позиціонування національного ринку як провідної європейської туристичної дестинації; як джерело інвестиційних пропозицій та фінансової підтримки

реалізації масштабних проектів розвитку національного туризму; як можливість залучення до міжнародних наукових досліджень, розробки передових технологій створення та надання туристичних послуг, напрямків забезпечення сталого розвитку туризму» [24].

Залучення України до міжнародних туристських організацій та асоціацій «сприятиме вирішенню глобальних, стійких, довгострокових стратегічних цілей розвитку туризму та рекреацій, тоді як участь у міжнародних регіональних організаціях дозволить забезпечити вирішення спільних завдань та проблем у галузі туризму, які стоять перед визначеними країнами регіонального туристичного простору, а саме: просування туристичного продукту за допомогою проведення сумісних програм з наукових та маркетингових досліджень, сприяння спільної маркетингової кампанії держав-членів регіону; розробки програм сталого розвитку туризму, які націлено на збереженні природної і культурної спадщини регіону; спрощення прикордонних, митних та візових туристичних формальностей серед країн-учасниць; фінансування цільових програм розвитку рекреацій, курортів та туризму в регіоні тощо» [24].

Співробітництво з міжнародними та регіональними організаціями та асоціаціями «повинно відбуватися на всіх рівнях та не обмежуватися лише державними органами влади. Так, системна взаємодія суб'єктів ринку туристичних послуг – туристичних підприємств у рамках міжнародних альянсів, союзів та форумів підприємців-лідерів туристичної галузі дозволить забезпечити не лише приватні цілі та завдання, а сприяти поширенню інформації про туристичний потенціал держави в цілому, зміцнити її авторитет, підвищити обізнаність про туристично-рекреаційні можливості національного туристичного ринку» [26].

«Структурно-логічний механізм взаємодії України з міжнародними туристськими організаціями та асоціаціями має ієрархічну побудову (рис. 9) та складається з:

міжнародного рівня - головна взаємодія відбувається безпосередньо в рамках міжнародних організацій та асоціацій, генеральною метою співробітництва є розробка та розповсюдження сучасних міжнародних стандартів, норм, програм, концепцій у сфері туризму та подорожей» [26];

міжнародного регіонального рівня, який представлено регіональними туристськими організаціями та асоціаціями. Співробітництво в рамках цього рівня сконцентровано на адаптації та пристосуванні міжнародних документів до потреб та характерних особливостей регіонального розвитку, розробці специфічних регіональних стандартів, програм, положень, проведенні сумісних маркетингових досліджень, позиціонування регіонального ринку в якості одного з провідних туристичних напрямків, організація регіональних туристських виставок, ярмарок, розробка регіональних стратегій розвитку туризму тощо;

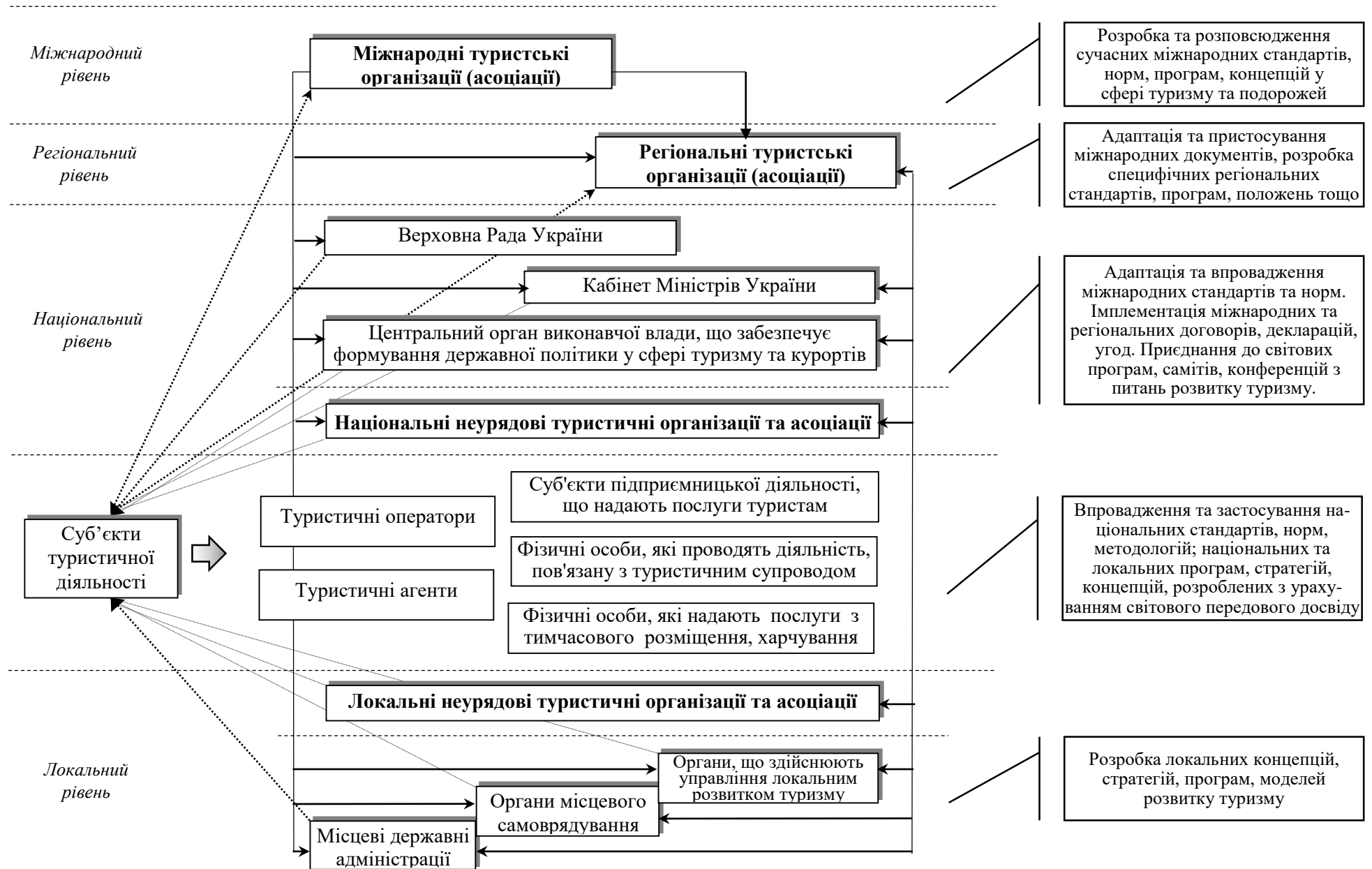

Рисунок 9 – Структурно-логічний механізм взаємодії України з міжнародними туристськими організаціями та асоціаціями [24]

національного рівня, «який представляють національні неурядові організації та асоціації, які можуть вміщувати у свою структуру як будь яких суб'єктів національного ринку туристичних послуг, так і являтися повними, асоційованими або афілійованими членами міжнародних туристичних організацій. На національному рівні відбувається адаптація та впровадження міжнародних стандартів та норм, імплементація міжнародних та регіональних договорів, декларацій, угод, прийняття рішень щодо приєднання до світових програм, самітів, конференцій з питань розвитку туризму» [24];

локального рівня, «який опікується проблемами та завданнями розвитку місцевих ринків туристичних послуг, займається розробкою локальних концепцій, стратегій, програм, моделей розвитку туризму з урахуванням урахування автентичності культурно-історичних ресурсів локальних ринків туристичних послуг, асиметричності інфраструктурного та соціально-економічного розвитку ринків, просторової поляризації розміщення природно-кліматичних та рекреаційних факторів розвитку місцевих туристичних ринків» [24].

Гармонізація національного законодавства у сфері туризму з законодавством Європейського Союзу реалізується шляхом приведення законів України та інших нормативно-правових актів у сфері туризму у відповідність з *acquis communautaire*, що є пріоритетною складовою процесу інтеграції України до ЄС та важливим напрямом української зовнішньої політики.

Acquis communautaire (acquis) – «правова система Європейського Союзу, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними), прийняті в рамках Європейського співтовариства, Спільної зовнішньої політики та політики безпеки і Співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ» [27]. Джерелами *acquis communautaire* є первинне законодавство та офіційні видання ЄС.

«У ст. 51 Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. зазначено, що «важливою умовою для зміцнення економічних зв'язків між Україною та Співтовариством є зближення існуючого і майбутнього законодавства України з законодавством Співтовариства»» [28]. На сьогодні «гармонізація законодавства України до законодавства ЄС відбувається у відповідності до Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 № 1629-IV» [27], який визначає механізм досягнення Україною відповідності третьому Копенгагенському та Мадридському критеріям набуття членства в Європейському Союзі. Даний механізм містить адаптацію законодавства, утворення відповідних інституцій та інші додаткові заходи, необхідні для ефективного правотворення та правозастосування.

Державна політика України щодо «адаптації законодавства формується як складова частина правової реформи в Україні та спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормопроєктування, обов'язкового врахування вимог законодавства Європейського Союзу впродовж нормопроєктування, підготовки

кваліфікованих спеціалістів, створення належних умов для інституціонального, науково-освітнього, нормопроектного, технічного, фінансового забезпечення процесу адаптації законодавства України» [27].

Главою «16 “Туризм” Розділу V “Економічне та галузеве співробітництво” Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [29] (Угода про асоціацію), яка була ратифікована Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII» [30] визначено мету, принципи та напрями співробітництва у туристичній сфері, які сприятимуть поступовій інтеграції та адаптації національного законодавства до *acquis* ЄС. «Планом заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (План заходів з імплементації угоди), на 2014-2017 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 року № 847-р.» [31], було окреслено основні строки виконання домовленостей, відповідальних виконавців з української сторони (Державне агентство України з туризму та курортів, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України) та партнерів зі сторони ЄС (Генеральний директорат Європейської Комісії “Регіональна політика та урбанізація”, Генеральні директорати Європейської Комісії “Підприємництво і промисловість” і “Освіта та культура”). Співвідношення основних положень угоди та заходів з її імплементації у сфері туризму надано у табл. 3

Окрім «окреслених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони напрямків співробітництва у туристичній сфері Планом заходів з імплементації угоди у рамках імплементації статей 403, 404 окреслена необхідність укладення договорів про двостороннє співробітництво з питань розвитку сільського зеленого туризму між областями України та відповідними адміністративно-територіальними одиницями держав - членів ЄС, організація та проведення тренінгів для сільського населення, відповідних конференцій, засідань за круглим столом, семінарів із залученням експертів ЄС, організація навчальних поїздок до держав - членів ЄС» [31]. Відповідальними за виконання зазначених заходів з української сторони визначено місцеві держадміністрації, Міністерство аграрної політики та продовольства України, Міністерство інфраструктури України, Державне агентство України з туризму та курортів, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Спілку сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні (за згодою).

Партнером із сторони ЄС є Генеральний директорат Європейської Комісії «Сільське господарство та розвиток сільських територій».

Таблиця 3 - Співвідношення основних положень угоди про асоціацію та заходів з її імплементації у сфері туризму [24]

Угода про асоціацію		План заходів з імплементації Угоди про асоціацію			
	Зміст	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальний за виконання	Партнери із Сторони ЄС
Розділ V Глава 16 Стаття 339	Сторони співробітничать у галузі туризму з метою зміцнення розвитку конкурентоспроможної туристичної галузі як генератора економічного зростання і стимулювання економіки, зайнятості та валютних надходжень.				
Розділ V Глава 16 Стаття 400	Співробітництво на двосторонньому, регіональному та європейському рівнях ґрунтуватиметься на таких принципах: повага самобутності та інтересів місцевих громад, особливо у сільській місцевості; важливість культурної спадщини; чітка взаємодія між туризмом та захистом навколишнього середовища.				
Розділ V Глава 16 Стаття 401	Співробітництво зосереджується на таких напрямках: - обміні інформацією, найкращими практиками, досвідом та передачі «ноу-хау», зокрема інноваційних технологій; - встановленні стратегічного партнерства між державними, приватними та суспільними інтересами з метою забезпечення сталого розвитку туризму; - просуванні та розвитку туристичних продуктів і ринків, інфраструктури, людських ресурсів та інституційних структур; - розвитку та імплементації ефективних політик і стратегій, зокрема відповідних правових, адміністративних та фінансових аспектів; - навчанні спеціалістів з туризму, а також нарощенні потенціалу в галузі туризму з метою підвищення стандартів якості надання туристичних послуг; - розвитку і сприянні туризму на основі місцевих громад.	Розроблення проекту Стратегії розвитку туризму та курортів до 2025 року та проектів державних цільових програм для реалізації Стратегії	грудень 2016 р	Держтуризм-курорт Мінінфраструктури	Генеральний директорат Європейської Комісії “Регіональна політика та урбанізація”
		Підготовка та подання в установленому порядку пропозицій щодо внесення змін до Закону України “Про туризм”	грудень 2015 р.		
		Розроблення технічного регламенту про організовані туристичні подорожі, відпочинок з повним комплексом послуг та комплексні турне відповідно до Директиви Ради ЄС від 13 червня 1990 р. № 90/314/ЄЕС	грудень 2017 р.	-	-
		Розроблення національних стандартів як доказової бази до технічного регламенту про організовані туристичні подорожі, відпочинок з повним комплексом послуг та комплексні турне	2014-2017 рр.	-	-
Розділ V Глава 16 Стаття 402	Постійний діалог відбуватиметься з питань, охоплених Главою 16 Розділу V («Економічне та галузеве співробітництво») Угоди.	Установлення постійного діалогу з метою спільного представлення туристичних можливостей України, участі в освітніх програмах, проведення засідань робочих груп з туризму та інших заходів з державами - членами ЄС	-	-	Генеральні директорати Європейської Комісії “Підприємництво і промисловість” і “Освіта та культура”

Згідно Постанови Верховної Ради України Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України» [32] «зазначені заходи з імплементації Угоди про асоціацію у сфері туризму не було реалізовано, що сповільнює процес інтеграції національного ринку туристичних послуг до європейського туристичного простору, просування та розвиток національних туристичних продуктів, стримує дифузію інновацій та передачу «ноу-хау» з країн центру, вповільнює імплементацію ефективних політик і стратегій розвитку туристичної галузі» [24].

Спираючись на загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, процес гармонізації та адаптації національного законодавства у сфері туризму з законодавством ЄС пропонується здійснити у вісім етапів у визначеній послідовності (рис. 10).

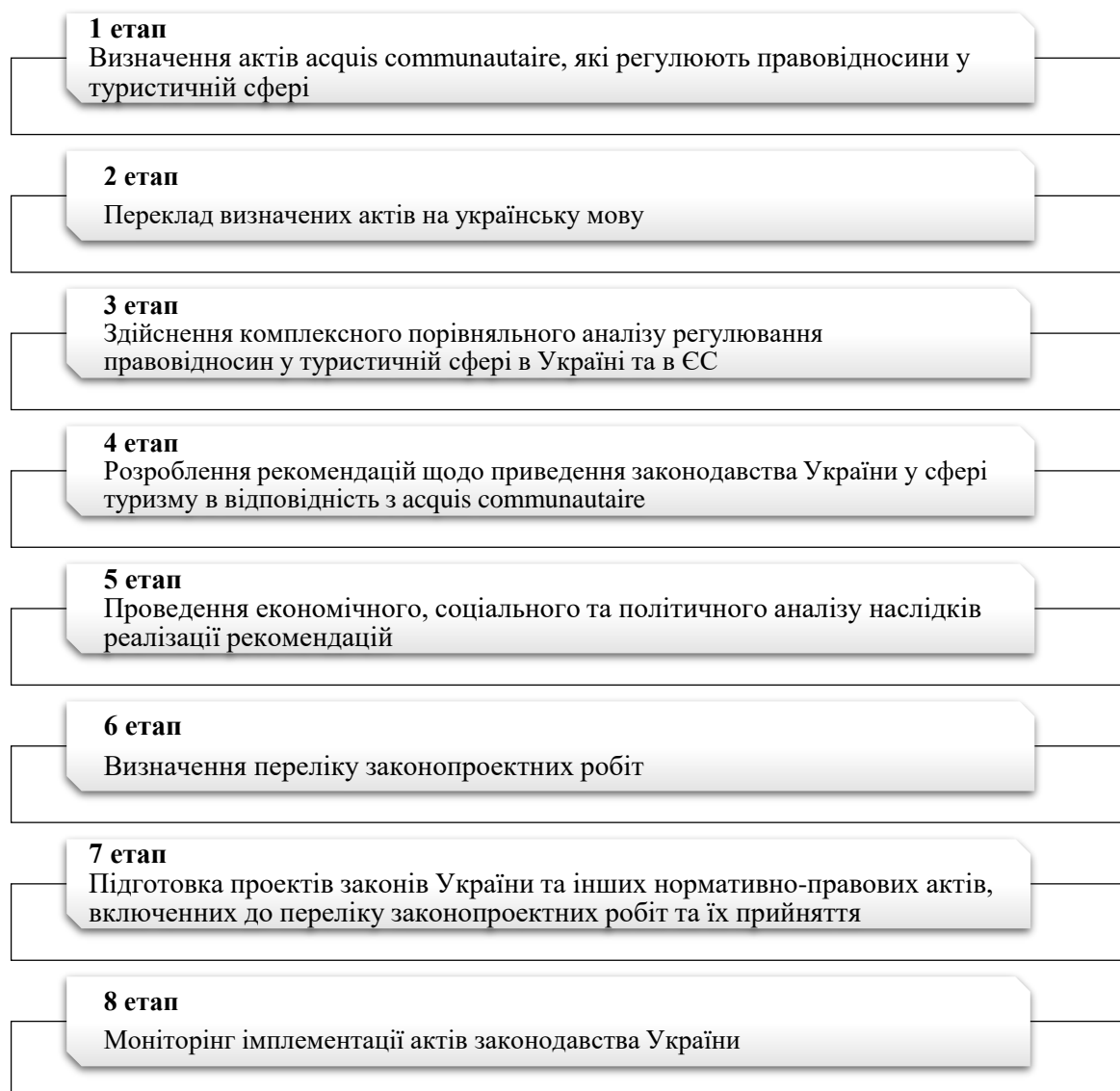

Рисунок 10 – Послідовний механізм гармонізації та адаптації національного законодавства у сфері туризму з законодавством ЄС [24, 27]

Стрижневим елементом гармонізації та адаптації національного законодавства у сфері туризму з законодавством ЄС має стати постійний моніторинг та перевірка проектів законів та інших нормативно-правових актів України на їх відповідність *acquis communautaire* з метою уникнення прийняття актів, які суперечать *acquis* ЄС.

Конкретні заходи кожного етапу з адаптації національного законодавства у сфері туризму з законодавством ЄС, прогнозовані строки їх виконання, обсяги видатків визначаються щорічним планом виконання програми.

Спрощення прикордонних, митних та візових туристичних формальностей «може відбуватися як на двосторонній основі, шляхом підписання відповідних угод, спрямованих на запровадження взаємно прийнятних умов щодо редукації туристичних обмежень, які сприятимуть свободі подорожей, забезпеченню реалізації права громадян на відпочинок та максимальному доступу до міжнародного туризму, так і на багатосторонній, шляхом приєднання до інтеграційних об'єднань або укладання багатосторонніх міждержавних договорів, які носять, переважно, регіональний характер.

Окремим вектором політики України у цьому напрямку є лібералізація візового режиму між Україною та Європейським Співтовариством стрижневою метою якої є встановлення безвізового режиму» [24].

Угодою про асоціацію визначено основні домовленості сторін «щодо забезпечення виконання поставлених завдань у сфері лібералізації візового режиму, які наведені у статті 19 угоди, тоді як Планом заходів з імплементації угоди окреслено основні строки виконання домовленостей, визначено партнерів зі сторони ЄС та відповідальних виконавців з української сторони, якими є Державна міграційна служба України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство юстиції України, Міністерство фінансів України, Міністерство інфраструктури України, Адміністрація Державної прикордонної служби України, Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державна реєстраційна служба України, Державна авіаційна служба України, Державне агентство з питань електронного урядування, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою), Національний банк (за згодою). Співвідношення основних положень угоди та заходів з її імплементації у сфері лібералізації візового режиму» [24] надано у табл. 4.

Таблиця 4 – Співвідношення основних положень угоди про асоціацію та заходів з її імплементації у сфері лібералізації візового режиму [24, 29; 31]

Угода про асоціацію		План заходів з імплементації Угоди про асоціацію			
	Зміст	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальний за виконання	Партнери із Сторони ЄС
Розділ III Стаття 19	1. Сторони забезпечують повне виконання: б) Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз від 18 червня 2007 року (через Спільний комітет для реалізації цієї Угоди, створений згідно з її статтею 12). 2. Сторони також прагнуть досягти посилення мобільності громадян і подальшого прогресу у візовому діалозі. 3. Сторони зобов'язуються вжити послідовних кроків до встановлення безвізового режиму у відповідний час після створення умов для добре керованого і безпечно пересування людей, визначених у двофазовому Плані дій щодо лібералізації візового режиму, представленого на Саміті Україна - ЄС 22 листопада 2010 року.	Запровадження оформлення в Україні та в консульських установах України за кордоном документів, що дають право на виїзд з України та в'їзд в Україну, з безконтактним електронним носієм відповідно до стандартів Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО)	з 1 січня 2015 р.	ДМС, МВС, МЗС, Державіаслужба, Мінінфраструктури	Генеральний директорат Європейської Комісії "Внутрішні справи"
		Проведення щорічного моніторингу виконання Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб в рамках Спільного комітету з питань реадмісії	-	ДМС, МВС, МЗС, Адміністрація Держприкордонслужби, українська частина Спільного комітету з питань реадмісії	-
		Створення національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства в рамках виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України	грудень 2017 р.	ДМС, МВС, МЗС, Мін'юст, Мінфін, Мінінфраструктури, Адміністрація Держприкордонслужби, Адміністрація Держспецзв'язку, Укрдержреєстр, Державіаслужба, Державне агентство з питань електронного урядування, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою), Національний банк (за згодою)	-
		Забезпечення взаємодії із Стороною ЄС з питань виконання Національного плану заходів з виконання другої фази Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України	до запровадження безвізового режиму	Генеральний директорат Європейської Комісії "Внутрішні справи"	
	Проведення щорічного моніторингу виконання Угоди між Україною та Європейським Союзом про спрощення оформлення віз в рамках Спільного комітету експертів з питань виконання Угоди між Україною та Європейським Союзом про спрощення оформлення віз	2014-2017 рр.	МЗС, ДМС, МВС, Адміністрація Держприкордонслужби, українська частина Спільного комітету експертів з питань виконання Угоди між Україною та Європейським Союзом про спрощення оформлення віз	-	

Послідовність дій щодо встановлення безвізового режиму між Україною та Європейським Співтовариством наведена у Плані дій щодо лібералізації візового режиму, представленого на Саміті Україна - ЄС 22 листопада 2010 року [33], який складається з чотирьох блоків (1 - безпека документів, включаючи біометрику, 2 - нелегальна імміграція, включаючи реадмісію, 3 - громадський порядок і безпека, 4 - зовнішні зносини та фундаментальні права), які реалізуються через два рівні критеріїв, а саме: «...попередні критерії стосовно політичних засад (законодавство та планування), які відкриватимуть шлях до відповідності більш конкретним критеріям (ефективне та стійке виконання відповідних заходів)». Кожен блок Плану дій щодо лібералізації візового режиму складається з визначених напрямків його реалізації (табл. 5).

Таблиця 5 – Складові плану дій щодо лібералізації візового режиму між Україною та Європейським Співтовариством [24, 33]

Складові плану дій	Напрями реалізації складових плану дій
Блок 1. Безпека документів, включаючи біометрику	
Блок 2. Нелегальна імміграція, включаючи реадмісію	2.1. Управління кордонами
	2.2. Управління міграцією
	2.3. Політика надання притулку
Блок 3. Громадський порядок і безпека	3.1. Попередження та боротьба з організованою злочинністю, тероризмом і корупцією
	3.2. Судове співробітництво у кримінальних справах
	3.3. Правоохоронне співробітництво
	3.4. Захист даних
Блок 4. Зовнішні зносини та фундаментальні права	4.1. Свобода пересування в межах України
	4.2. Умови та процедури видачі ідентифікаційних документів
	4.3. Права громадян, включаючи захист меншин

Отже, основна мета «державного управління та регулювання розвитку міжнародного туризму у державі, розбудова двостороннього та багатостороннього міжнародного співробітництва у сфері туризму, має зводитися до гарантування свободи туристичних поїздок і відвідувань, запроваджуючи такі прикордонні, митні, візові та інші формальності, які не заважатимуть збільшенню в'їзних та виїзних туристичних потоків в державі» [24].

Спрощення «прикордонних, митних та візових туристичних формальностей як на двосторонній, так і на багатосторонній основі повинно базуватися на принципах сформованих у Гаазькій декларації Міжпарламентської конференції по туризму (1989 р.)» [6] та Будапештській конвенції щодо спрощення туристських подорожей, поїздок і перебувань (1976 р.).

Досягнення «генеральної мети та очікуваних результатів інтеграційної стратегії розвитку ринку туристичних послуг України можливо через використання інструментарію імплементації окреслених векторів стратегії на різних ієрархічних рівнях. Реалізацію стратегії на національному рівні

забезпечує генеральний механізм реалізації інтеграційної стратегії розвитку ринку туристичних послуг, який доповнюють локальні програми, концепції та стратегії.

Поточний стан розвитку ринку туристичних послуг, ключові проблеми та стримуючі фактори, наявні передумови інтеграції, конкурентні переваги, стратегічні пріоритети формування та потенціал секторального розвитку ринку обумовлюють наступні етапи реалізації стратегії (рис. 11). Ефективна реалізація стратегія можлива через її поетапне виконання, оцінці досягнених результатів на кожній стадії та корегування за потреби поточних завдань» [34, 35].

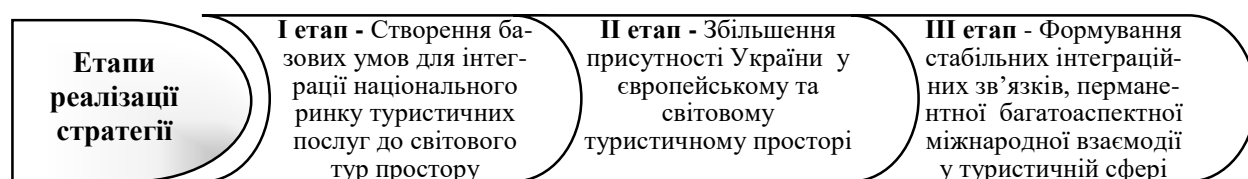

Рисунок 11 – Процесуальний механізм реалізації інтеграційної стратегії розвитку ринку туристичних послуг України [24]

I етап - Створення базових умов для інтеграції національного ринку туристичних послуг до світового туристичного простору передбачає вирішення наступних загальних завдань [24]:

- створення організаційно-інституційного забезпечення реалізації інтеграційної стратегії розвитку ринку туристичних послуг;
- гармонізація національного законодавства у сфері туризму з європейським та міжнародним;
- сертифікація і стандартизація закладів розміщення та харчування за міжнародними стандартами;
- навчання (підвищення кваліфікації) управлінських кадрів, фахівців сфери послуг, вивчення та поширення кращих світових практик управління розвитком ринку туристичних послуг, створення комплексного туристичного продукту та надання послуг;
- впровадження методології сателітних рахунків туризму;
- підвищення якості національного туристичного продукту шляхом підвищення конкурентоспроможності окремих його елементів – туристичних послуг;
- адаптація традиційних секторів туризму в умовах поглиблення інтеграційних процесів;
- розвиток інноваційних секторів ринку туристичних послуг України;
- розробка та апробація моделі аутентичного управління розвитком ринку туристичних послуг тощо.

II етап - Збільшення присутності України у європейському та світовому туристичному просторі передбачає вирішення наступних загальних завдань [24]:

- забезпечення широкої інформаційної присутності туристичного сектору України у мережі Інтернет на міжнародних туристичних порталах;
- позиціонування національного ринку туристичних послуг як провідного європейського та світового туристичного напрямку, як країни відкритої для туристів;
- поширення співпраці з міжнародними туристськими міжурядовими та неурядовими організаціями, асоціаціями, альянсами, бюро, союзами, федераціями та комітетами універсального та спеціалізованого характеру;
- розширення міжнародного співробітництва з іншими державами світу у галузі туризму з приводу спрощення прикордонних, митних та візових туристичних формальностей;
- розробка та реалізація спільних проектів і програм у галузі туризму;
- активізація участі державних органів у міжнародних туристських форумах, конференціях, семінарах тощо; активізація участі суб'єктів туристичного бізнесу в міжнародних туристичних виставках, ярмарках, фестивалях тощо.

III етап - Формування стабільних інтеграційних зв'язків, перманентної багатоаспектної міжнародної взаємодії у туристичній сфері передбачає вирішення наступних загальних завдань [24]:

- створення найсприятливіших взаємовигідних умов для міжнародного туристичного обміну;
- організації сталої міждержавної двосторонньої та багатосторонньої експертно-консультаційної, технічної, інформаційної співпраці у туристичній галузі;
- запровадження загальних стандартів і технологій обслуговування туристів, спрощення туристичних формальностей;
- застосування туризму у якості сталого важеля розвитку взаємовигідних та паритетних економічних, торговельних, дипломатичних відносин;
- запровадження постійно дійсної міжнародної системи обміну, навчання та підвищення кваліфікації фахівців сфери туризму;
- участь у проведенні спільних міжнародних соціологічних, маркетингових, науково-технічних дослідженнях.

Запропонована інтеграційна стратегія розвитку ринку туристичних послуг покликана забезпечити нагальну потребу держави у розбудові теоретико-методологічних та праксеологічних засад ефективного управління туристичною галуззю держави в умовах модернізації національної економіки з урахуванням впливу багатоаспектних проявів глобалізації та інтернаціоналізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Парфіненко А.Ю. Міжнародний туризм в Україні: геополітичні аспекти глобального явища. *Actual problems of international relations*. 2015. Вип. 126. Ч. 1. С. 12-23.
2. Паславська В.В., Квасній Л.Г. Міжнародне співробітництво України в сфері туризму. *Молодий вчений*. 2015. № 2(2). С. 217-220.
3. Хартія туризму. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_640 (дата звернення: 16.04.2021)
4. Глобальный этический кодекс туризма. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/983_001 (дата звернення: 16.04.2021)
5. Framework convention on tourism ethics. URL: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-01/a23_10_unwto_framework_convention_EN.PDF (дата звернення: 16.04.2021)
6. Гагская декларация Межпарламентской конференции по туризму. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_904 (дата звернення: 16.04.2021)
7. Горіна Г. О. Міжнародні готельні мережі: стратегії розвитку в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 / Г. О. Горіна; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. - Донецьк, 2011. - 20 с. - укр.
8. Международная гостиничная конвенция касательно заключения контрактов владельцами гостиниц и турагентами. URL: <http://www.hotelstat.ru/assets/files/hotel%20docs/International%20hotel%20convention.pdf>
9. Международные гостиничные правила. URL: <http://www.hotelstat.ru/assets/files/hotel%20docs/International%20hotel%20rules.pdf>
10. Working Conditions (Hotels and Restaurants) Recommendation, 1991. URL: <http://www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?R179>
11. World Tourism Organization. URL: <https://www.unwto.org/>
12. Горіна Г.О. Міжнародний туризм: навч. посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2020. 144 с.
13. Міжнародний туризм: навчальний посібник для студентів спеціальності 8.14010301 «Туризмознавство» / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника / укладачі В.С. Великочий, О.І. Дутчак, В.В. Шикеринець. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2015. 254 с.
14. The World Travel & Tourism Council. URL: <https://wttc.org/>
15. World Federation of Tourist Guide Association. URL:
16. European Travel Commission. URL: <https://etc-corporate.org/>
17. European Federation of Tourist Guide Associations. URL: www.feg-touristguides.com/
18. Hotels, Restaurants & Cafés in Europe. URL: <http://www.hotrec.eu/>
19. International Hotel & Restaurant Association. URL: <http://www.ih-ra.com/>

20. Hospitality Sales and Marketing Association International. URL: <http://www.hsmmai.org/>

21. Закон України «Про Туризм». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>

22. Закону України «Про міжнародні договори України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

23. Посольство України в Королівстві Іспанія. URL: <https://spain.mfa.gov.ua/posolstvo/3333-ukrajina-ta-vsesvitnya-turistichna-organizacija>

24. Горіна Г.О. Ринок туристичних послуг: управління розвитком в умовах просторової поляризації: монографія. Кривий Ріг: Видавець ФОП Чернявський Д.О., 2016. 305 с.

25. Мешко Н.П., Фалько Є.А. Розвиток туристичного бізнесу в умовах інформатизації світової економіки. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2014. Вип. 2. С. 114-120.

26. Gorina G.O. Activities of the international organizations and associations in the travel & tourism industry. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. №10(172). С. 13-18.

27. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 № 1629-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>

28. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/998_012

29. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/984_011

30. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16.09.2014 № 1678-VII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1678-18/paran2#n2>

31. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 17 вересня 2014 року № 847-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-р>

32. Постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України» від 13.07.2016 № 1460-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1460-19>

33. План дій з лібералізації візового режиму. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_001

34. Горіна Г.О. Нормативно-правове забезпечення розвитку ринку туристичних послуг України. Науковий вісник ПУЕТ. Серія «Економічні науки». 2018. №3. С. 74-81.

35. Горіна Г.О. Концепція формування та управління розвитком ринку туристичних послуг в умовах просторової поляризації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 2. С. 16–21.

36. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkp.gov.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Нормативно-правова база, що забезпечує двостороннє та багатостороннє міждержавне співробітництво та взаємодію України у сфері туризму [36]

Назва країни	Назва міжнародного договору	Дата підписання
1	2	3
Індія	Угода між Урядом України і Урядом Республіки Індія про співробітництво в галузі культури, мистецтва, освіти, туризму, спорту та засобів масової інформації	27.03.1992
Киргизстан	Угода між Урядом України та Уряд Республіки Киргизстан про співпрацю у сфері туризму, альпінізму та готельного господарства	23.02.1993
Туреччина	Угода між Урядом України та Урядом Турецької Республіки про співробітництво в сфері туризму	15.09.1994
Естонія	Угода про співробітництво у сфері туризму між Державним комітетом України з туризму та Державним Департаментом туризму Естонії	04.12.1994
Туніс	Угода про співпрацю у сфері туризму між Державним комітетом України про туризм та Міністерством по туризму та ремісництву Туніської Республіки	07.04.1995
Узбекистан	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Узбекистан про співробітництво у сфері туризму	20.06.1995
Єгипет	Угода про співробітництво у сфері туризму між Державним комітетом України з туризму та Міністерством туризму Арабської Республіки Єгипет	16.10.1995
Ізраїль	Угода про співробітництво в сфері туризму між Урядом України та Урядом Держави Ізраїль	27.03.1996
Люксембург	Угода між Урядом України і Урядом Великого Герцогства Люксембург про співробітництво в галузі культури, науки, освіти і туризму	30.09.1996
Болгарія	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Болгарія про співробітництво в галузі туризму	18.01.1997
Куба	Угода про співробітництво у сфері туризму між Урядом України та Урядом Республіки Куба	14.04.1997
Грузія	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Грузія про співробітництво в галузі туризму	28.10.1997
Туркменістан	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Туркменістану про співробітництво у сфері туризму	28.01.1998
Хорватія	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Хорватії про співробітництво в галузі туризму	28.04.1998
Греція	Угода про співробітництво в галузі туризму між Урядом України та Урядом Грецької Республіки	01.06.1998
Росія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про робочий клас у сфері туризму	16.07.1999
Вірменія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Вірменія про співробітництво в сфері туризму	19.07.1999
Азербайджан	Угода про співробітництво у сфері туризму між Кабінетом Міністрів України та Урядом Азербайджанської Республіки	16.12.1999

Продовження табл. А.1

1	2	3
В'єтнам	Угода між Кабінетом Міністрів України та урядом Соціалістичної Республіки В'єтнам про співробітництво в галузі туризму	06.04.2000
Фінляндія	Угода між Державним комітетом молодіжної політики, спорту і туризму України та Державною Радою з туризму Фінляндії про співпрацю в сфері туризму	16.06.2000
Бразилія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Бразилія про співробітництво в сфері туризму	30.06.2000
Македонія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Македонії про співробітництво у сфері туризму	01.08.2000
КНР	Угода між Кабінетом Міністрів України та урядом Китаю про співпрацю в сфері туризму	21.07.2001
Угорщина	Угода між Державним комітетом молодіжної політики, спорту та туризму України та Міністерством економіки Угорської Республіки про співробітництво у сфері туризму	02.08.2001
Іран	Угода між Кабінетом Міністрів України та урядом Ісламської Республіки Іран про співробітництво в сфері туризму	22.05.2002
Албанія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Албанія про співробітництво у сфері туризму	07.12.2002
Казахстан	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Казахстан про співробітництво в сфері туризму	24.04.2003
Ліван	Угода про співробітництво в сфері туризму між Кабінетом Міністрів України та урядом Ліванської Республіки	08.07.2003
Індія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Індія про співробітництво у сфері туризму	12.08.2003
Сирія	Угода між Урядом України і Урядом Сирійської Арабської Республіки про співробітництво в сфері туризму	21.01.2004
Словаччина	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про співробітництво у сфері туризму	04.03.2004
Бруней	Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України та Урядом Його Величності Султана і Ян Ді-Пертуана Брунея-Даруссалама про співпрацю у сфері туризму	18.06.2004
Лівія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Великою Соціалістичною Народною Лівійською Арабською Джамахірією про співпрацю в галузі туризму	08.09.2004
Австрія	Меморандум про українсько-австрійську співпрацю у сфері туризму	04.11.2004
Монголія	Угода між Кабінетом Міністрів України та урядом Монголії про співробітництво у сфері туризму	08.12.2004
Литва	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки про співробітництво у сфері туризму	11.01.2005
Йорданія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Йорданського Хашимітського Королівства про співробітництво у сфері туризму	12.02.2006
Білорусь	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво в сфері туризму	16.02.2006
Чехія	Угода про співробітництво в сфері туризму між Міністерством культури і туризму України та Міністерством регіонального розвитку Чеської Республіки	17.02.2006

Продовження табл. А.1

1	2	3
Польща	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво у сфері туризму	24.06.2006
Португалія	Угода між Україною та Португальською Республікою про співпрацю у сфері туризму	28.06.2008
Мальта	Угода між Кабінетом Міністрів України та урядом Мальти про співробітництво у сфері туризму	09.07.2008
Молдова	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Молдова про співробітництво в сфері туризму	25.07.2008
Італія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Італійської Республіки про співробітництво в сфері туризму	08.10.2008
Корея	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Корея про співробітництво в сфері туризму	08.07.2009
Кіпр	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Таджикистан про співробітництво в сфері туризму	10.09.2010
Таджикистан	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Таджикистан про співробітництво в сфері туризму	20.09.2010
Словенія	Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері туризму між Міністерством інфраструктури України та Міністерством економіки Республіки Словенії	11.10.2011
Андорра	Угода між Кабінетом Міністрів України та урядом Князівства Андорра про співробітництво в сфері туризму	31.10.2011
Чорногорія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Чорногорії про співробітництво в сфері туризму	09.12.2011
Франція	Меморандум про взаєморозуміння між Державним агентством України з туризму та курортів та Генеральною Дирекцією конкурентоспроможності, промисловості і послуг Французької Республіки та Адетеф, агентство міжнародного співробітництва Міністерства економіки та фінансів Французької Республіки	18.12.2012
Шрі-Ланка	Угода між Кабінетом Міністрів України та урядом Демократичної Соціалістичної Республіки Шрі-Ланка про співробітництво в галузі туризму	15.04.2013
КНР	Меморандум про взаєморозуміння між Державним агентством України з туризму та курортів та Національною туристичною адміністрацією КНР про сприяння груповим поїздкам китайських туристів до України	05.12.2013
Туркменістан	Угода між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Державним комітетом Туркменістану з туризму про співпрацю у сфері туризму	29.10.2015
Боснія і Герцеговина	Угода між Кабінетом Міністрів України та Радою Міністрів Боснії і Герцеговини про співпрацю у сфері туризму	14.03.2019
Кувейт	Угода між Урядом України і Урядом Держави Кувейт про співробітництво в галузі туризму	30.05.2019
Сербія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Сербія про співробітництво у сфері туризму	13.06.2019
Румунія	Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері туризму між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України і Міністерством туризму Румунії	25.06.2019